

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ЧЕХ КАТЕРИНА ВОЛОДИМИРІВНА

Допускається до захисту:

завідувач кафедри міжнародних
відносин і зовнішньої політики,

д.е.н., професор

_____ Лимар В. В.

« _____ » _____ 2025 р.

**КОМУНІКАЦІЯ ПОЛІТИКИ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ У
ПРЕЗИДЕНТСЬКОМУ ДИСКУРСІ США (2014-2025)**

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Магістерська робота

Науковий керівник:

Богінська І.В., к.і.н., доцент

кафедри міжнародних відносин

і зовнішньої політики

Оцінка: _____ / _____ / _____

(бали/за шкалою ECTS/за національною шкалою)

Голова ЕК:

Гижко А.П.,

доктор філософії з політ.наук

(підпис)

Вінниця – 2025

Чех К.В. Комунікація політики підтримки України у президентському дискурсі США (2014-2025). Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітня програма «Міжнародні комунікації та медіація в умовах конфліктного врегулювання». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2025.

У кваліфікаційній (магістерській) роботі надано комплексний аналіз динаміки президентських наративів у контексті російсько-українського збройного конфлікту. Дослідження зосереджене на аналізі риторики президентів Сполучених Штатів Америки та визначенні того, як формуються, змінюються та функціонують політичні наративи в умовах міжнародної кризи. У роботі висвітлено ключові етапи розвитку конфлікту, реакція США на події та особливості стратегічних комунікацій, які визначали зовнішньополітичні рішення американської адміністрації.

Ключові слова: політичні наративи, комунікація, президентська риторика, США, російсько-українська війна.

88 с. Бібліограф.: 94 найм.

Chekh K.V. Communication of Ukraine's Support Policy in US Presidential Discourse (2014-2025). Specialty 291 «International Relations, Social Communications and Regional Studies», Educational Programme «International Communications and Mediation in Conflict Settlement Conditions», Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2025.

This master's paper provides a complex analysis of the dynamics of presidential narratives in the context of the Russian-Ukrainian armed conflict. The study focuses on analyzing the rhetoric of US presidents and determining how political narratives are formed, changed, and function in the context of an international crisis. The study highlights the key stages of the conflict's development, the US response to events, and the strategic communications that shaped the foreign policy decisions of the American administration.

Keywords: political narratives, communication, presidential rhetoric, USA, Russian-Ukrainian war.

88 p. Bibliography: 94 items.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. СТАН ВИВЧЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО НАРАТИВУ	9
1.1. Стан вивчення проблеми політичних наративів.....	9
1.2. Теоретичні та методологічні засади дослідження.....	15
РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАТИВНІ РАМКИ ТА ОБРАЗИ В НАРАТИВАХ ПРЕЗИДЕНТІВ США ПРО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ КОНФЛІКТ.....	20
2.1. Конструювання образу України та Росії у президентських наративах .	20
2.2. Визначення морально-ціннісних засад: демократія, свобода, справедливість.....	26
РОЗДІЛ 3. ВІДОБРАЖЕННЯ ДИНАМІКИ КОНФЛІКТУ МІЖ РОСІЄЮ ТА УКРАЇНОЮ У ПРЕЗИДЕНТСЬКОМУ ДИСКУРСІ США	31
3.1. Президентський дискурс про витоки та причини ескалації конфлікту	31
3.2. Комунікація переговорного треку у конфлікті.....	43
3.3. Обґрунтування антиросійської санкційної політики та пояснення необхідності міжнародної підтримки України	47
РОЗДІЛ 4. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИКИ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ АДМІНІСТРАЦІЙ Б. ОБАМИ, Д. ТРАМПА І ДЖ. БАЙДЕНА: КОМУНІКАТИВНИЙ ВИМІР	50
4.1. Еволюція наративів безпеки та оборони у риторичі Б. Обама, Д. Трампа і Дж. Байдена.....	50
4.2. Економічний та санкційний дискурс у заявах президентів.....	57
4.3. Президентська риторика про міжнародні союзи та партнерства.....	67
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	78

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Російсько-український збройний конфлікт, що розпочався у 2014 р. і вдруге набув ескалації у лютому 2022 р., є прикладом зіткнення різних політичних дискурсів як на регіональному, так і на міжнародному рівнях. Держави виступають виробниками політичних наративів, які не лише надають інтерпретацію подій, а й окреслюють можливий фреймінг їхнього вирішення. Якщо для України цей конфлікт є війною за незалежність і право на існування суверенної держави, то Росія розглядає його з власної точки зору – як «спеціальну воєнну операцію», спрямовану на захист російськомовного населення України. Міжнародні актори також оперують різними рамками інтерпретації конфлікту. Наприклад, Китайська Народна Республіка (КНР) використовує формулювання «конфлікт» або «українська криза» і не засуджує агресію РФ. У той самий час, Організація Об'єднаних Націй (ООН) не може ухвалити резолюцію, що засуджувала б агресію проти України, адже постійні члени Ради Безпеки демонструють протилежні погляди на природу цього конфлікту. На цьому тлі підсилюється інтерес до президентських наративів, які відіграють ключову роль у формуванні суспільної думки, мобілізації громадськості та визначенні пріоритетів зовнішньої політики. Для України Сполучені Штати Америки (США) є важливим партнером, що надає як пряму військову допомогу, так і непряму – шляхом санкційних обмежень та дипломатичного тиску на Росію. Однак з огляду на те, що конфлікт триває понад десять років, актуалізується потреба в уточненні американської позиції, оскільки саме вона значною мірою впливає на спроможність України підтримувати свою обороноздатність.

Риторика президента США, як одного з провідних глобальних гравців, відіграє визначальну роль у формуванні зовнішньополітичних наративів, міжнародної реакції та внутрішньої легітимації американських владних рішень. Дослідження динаміки президентських наративів Дж. Байдена та Д. Трампа у контексті російсько-української війни допомагає глибше зрозуміти

засоби комунікації влади, стратегічні пріоритети адміністрацій та вплив президентської риторики на міжнародне співробітництво. Актуальність теми зумовлена конкуренцією наративів і дискурсів війни Росії проти України та посиленням уваги до комунікативного виміру політики підтримки України.

Актуальність роботи підсилюється тим, що стратегічні наративи на сьогоднішній день є одним із ключових інструментів зовнішньої політики. Політична риторика не лише конструює політичну реальність, а й формує нормативні рамки сприйняття, задає причинно-наслідкові зв'язки та забезпечує мобілізацію підтримки на зовнішньому та внутрішньому рівнях.

Об'єктом дослідження є стратегічні комунікації в умовах збройного конфлікту.

Предметом дослідження є президентські наративи як інструмент фреймінгу, мобілізації та легітимації політики.

Метою дослідження є виявлення динаміки офіційної позиції США щодо російсько-українського конфлікту на рівні президентської риторики, а також аналіз того, як така риторика формує зміст і спрямованість стратегічних комунікацій Сполучених Штатів.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання наступних завдань:

- проаналізувати стан наукової розробки проблеми політичних наративів та окреслити основні підходи до їх дослідження;
- окреслити теоретичні підходи до вивчення політичних наративів і президентської риторики;
- розкрити особливості конструювання образів України та Росії у президентському дискурсі США;
- визначити морально-ціннісні засади американських президентських наративів та оцінити їх вплив на формування зовнішньополітичного дискурсу;

- визначити офіційну позицію США на різних етапах російсько-українського конфлікту (2014-2025);
- виявити ключові риторичні стратегії демократичної та республіканської адміністрацій щодо російсько-української війни;
- дослідити санкційну політику та аспекти міжнародної підтримки України крізь призму риторики президентів США;
- здійснити порівняльний аналіз комунікації політики підтримки України у сфері безпеки та оборони, а також на прикладі переговорного треку;
- дослідити президентську риторику щодо міжнародних союзів та партнерств.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період від 2014 до 2025 р., що дозволяє простежити еволюцію американського дискурсу щодо України від моменту початку збройного конфлікту на Донбасі до сучасного етапу російсько-української війни.

Наукова новизна дослідження полягає у виокремленні рівня аналізу динаміки президентських наративів республіканської та демократичної адміністрацій США щодо російсько-українського конфлікту, що дозволяє виявити зміни у комунікації політики підтримки України в умовах збройного конфлікту та порівняти стратегічні комунікації різних президентських адміністрацій в США.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання результатів у викладанні навчальних дисциплін та курсів з міжнародних відносин, політології, а також у підготовці аналітичних звітів для державних структур. Окрім цього, отримані результати можна використовувати для оцінки ефективності політичної комунікації Сполучених Штатів в умовах збройних конфліктів.

Апробація результатів дослідження. Публікація робіт у нижчезазначених збірниках:

1. Чех К.В. Динаміка президентських наративів про Україну (на матеріалах демократичної адміністрації Байдена). Травневі студії: історія, міжнародні відносини: збірник матеріалів VII Міжнародної наукової конференції студентів і молодих вчених «Травневі студії 2025: історія, археологія та міжнародні відносини в умовах війни». Вип. 10 / за заг. ред. Ю. Т. Темірова. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2025. С.131-134. URL: <https://jts.donnu.edu.ua/article/view/17805>.

2. Чех К.В. Динаміка президентських наративів про Україну (на матеріалах республіканської адміністрації Трампа). Суспільно-політичні процеси в Україні та світі: історія, проблеми, перспективи: матер. XII Всеукр. наук.-практ. конф. (Суми, 28 травня 2025 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, А. В. Гончаренко, С. І. Дегтярьов та ін. Суми : Сумський державний університет, 2025. С. 119-123. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e54643e8-16a6-446c-86b9-ad3d2e77c295/content>.

3. Чех К.В. Дискурс ескалації конфлікту (на прикладі аналізу президентського наративу про збройний конфлікт). *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Випуск 17. Том 2 / Ред. кол. М.І. Прихненко (голова) та ін. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2025. Вип.17. Т.2 (стаття надійшла в редакцію).

Обґрунтування структури роботи, її загальний обсяг. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 88 сторінок. Список використаних джерел налічує 94 найменування.

РОЗДІЛ 1. СТАН ВИВЧЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО НАРАТИВУ

1.1. Стан вивчення проблеми політичних наративів

Сучасна наукова спільнота дедалі більше зосереджується на дослідженнях політичних наративів. Актуальність цієї теми пов'язана насамперед із тим, що наративи розглядаються як ключовий інструмент формування, трансляції та закріплення політичних сенсів у масовій свідомості. Саме за допомогою них політики не просто інформують суспільство про певні події, а й інтерпретують ці події у певних політичних рамках. Вітчизняні дослідники, такі як Л. Нагорна [10], В. Кулик [7], розкривали питання політичних наративів з точки зору лінгвістики, проте зростає потреба саме у вивченні динаміки конфлікту з політичної точки зору з фокусом на стадію ескалації.

Проблематика наративів у часи криз та збройних конфліктів є об'єктом наукових досліджень у сфері політичної науки. Дослідники розглядають наративи не просто як інструмент інтерпретації подій, а й як засіб формування колективної пам'яті. Зокрема, у роботах зарубіжних авторів підкреслюється, що наративи визначають рамки сприйняття конфлікту, створюють образ «свого» та «чужого», а також дають основу для легітимації дій влади на міжнародній арені. Так, Д. Кемпбелл у своїй роботі підкреслює, що політичні суб'єкти будують зовнішню політику навколо образу протиставлення «ми» - «вони», де образ «іншого» постає ключовим елементом у формуванні загроз та прийнятті політичних рішень [35]. У цьому контексті важливими є напрацювання таких зарубіжних дослідників, як М. Джонс, М. МакБет і Е. Шанахан, котрі акцентують на наративній теорії політики та аналізують роль наративів у конструюванні політичної реальності [53].

Поняття «наратив» використовується в багатьох сферах: від літературознавства до політичної науки. Теорія наративу виникла у літературознавстві і спочатку застосовувалася для аналізу художніх творів,

проте у другій половині ХХ ст. її активно почали застосовувати у соціології, історії, психології та політології. Уперше цей термін був запропонований Ц. Тодоровим для позначення науки про структуру оповіді. Він розглядав, як саме побудовані розповіді, які елементи повторюються у текстах та який вплив вони мають на сприйняття аудиторії [9]. Пізніше його ідеї розвивали інші дослідники, такі як Р. Барт, Г. Вайт, які поглибили аналіз від літературного до культурологічного та соціального аспектів. Вагомий внесок у дослідження наративів зробив Г. Почепцов, визначаючи наратив як «типовий інструментарій з точки зору соціального інжинірингу, бо дозволяє як утримувати соціальну систему в стабільності (і тоді вона переходить в метастабільний стан), так і виводити її звідти». Він зазначає, що наратив несе в собі ідеологію, оскільки втілює в собі бачення світу з конкретної позиції [18].

Традиційно наратив визначають як розповідь про послідовність подій, що структурує індивідуальний чи колективний досвід. У політичній площині він набуває глибшого значення та перетворюється на інструмент легітимації владних рішень. Як зазначає Д. Шифрін, наратив є формою дискурсу, через яку людина відтворює та репрезентує минулий досвід. Перенесення цієї ідеї у політичний вимір дає розуміння того, що політичні наративи не лише описують факти, а й задають рамки їх сприйняття. У цьому контексті важливо згадати позицію Ф. Анкерсмита, який наголошує на відмінності між поодинокими висловлюваннями та цілісним наративом, який містить у собі певні сенси та ідеї. Саме тому політичний наратив є змістовним, продуманим та організованим посланням, що поєднує мовні, символічні та ідеологічні елементи [23].

Функціонування політичних наративів передбачає багатовимірний аналіз. По-перше, на філологічному рівні увага приділяється мовленнєвим особливостям повідомлення, семантичним і синтаксичним структурам. По-друге, на соціопсихолінгвістичному рівні розглядається ефективність використаних мовних засобів для досягнення політичних цілей. По-третє,

герменевтичний рівень дає змогу виявити ідеї, які автор вкладає у текст, а також знайти приховані сенси. На думку О. Кирилова, тільки поєднання всіх цих підходів здатне розкрити глибинну природу політичного дискурсу. Отже, наратив виступає тією одиницею аналізу, яка поєднує текстові, психологічні та інтерпретаційні виміри [23].

Ключова мета політичного наративу полягає у створенні певної версії подій, яка буде зафіксована у масовій свідомості. Головна відмінність наративу від простого інформування полягає в тому, що він завжди спрямований на формування позиції суспільства. У цьому і полягає його стратегічний потенціал у політичній комунікації. Наративи часто бувають множинними та неоднозначними, адже події можуть інтерпретуватися різними акторами з протилежними політичними інтересами. Вони містять не просто факти, а й оцінки, емоційні забарвлення, що підсилюють їх переконливість. Таким чином, політичний наратив не лише надає інформацію, а ще й формує рамки, у яких адресат сприймає цю інформацію [23].

Окремо варто зазначити, що політичні наративи створюються та фігурують у конкретному соціальному, історичному та політичному контексті. Вони створюються в якості реакції на певні події (збройні конфлікти, зміни президентів), а згодом, у залежності від ситуації, трансформуються або зникають зовсім. Саме тому необхідно враховувати політичні умови, у яких з'являється та поширюється наратив. Наприклад, наративи під час виборчої кампанії сфокусовані на формуванні позитивного образу кандидата та негативного вигляду його опонентів, у той час як під час збройних конфліктів акцент робиться на мобілізації суспільства та легітимації рішень влади. Таким чином, політичний наратив є динамічним явищем, що адаптується до умов та потреб політичних акторів [23].

Можна виокремити декілька фундаментальних ознак політичного наративу. Перш за все, наратив є формою осмислення реальності: він дає змогу упорядкувати події, надати їм логічної послідовності та пояснити їх

суспільству. Цікаво, що в політичному середовищі панують домінантні та альтернативні наративи. Перші є продуктом владних структур і поширюються найактивніше, другі формуються опозицією, суспільством або окремими групами людей (їхній вплив переважно залежить від цифрових каналів комунікації). Другою важливою ознакою є те, що політичний наратив здатний посилатися на певні вірування, бажання та цінності. Якщо художній наратив може спиратися на вигадки, то політичний – лише на факти та реальність, інакше він не буде переконливим. Водночас наратив наділений лінійністю та передбачуваністю, адже він має чіткий сюжет, хронологію подій та причинно-наслідкову логіку. Саме ця властивість допомагає політикам структурувати хаотичні ситуації та вибудувати цілісну картину наративу, щоб сформувати реакцію суспільства [76].

Також варто зазначити таку характеристику наративу як обмеженість інтерпретацій. Політичний наратив, на відміну від художнього, не має широкого простору для різноманітності позицій, адже в нього превентивно закладається певне ідеологічне значення. У такому разі наратив стає інструментом влади, адже просуває ті ідеї, які є вигідними для політичного актора. До цього додається емоційна природа наративу: напруга, конфлікт, образи «ворогів» та «друзів», що робить його більш ефективним у переконанні [76].

У політичній науці широкого застосування набула концепція «стратегічних наративів», авторами якої є А. Міскімен, Б. О'Лафлін та Л. Розелл [57]. Вони визначають наратив як інструмент, через який політики пояснюють світ і своє місце в ньому, формують образи ворогів та друзів. Стратегічні наративи не лише описують теперішні події, але й задають очікуваний розвиток подій і формують нову реальність. При цьому, вони впливають як на поведінку суспільства всередині держави, так і за її межами [18].

Важливою характеристикою стратегічних наративів є їхня варіативність. Один базовий наратив може мати кілька версій, орієнтованих на різні цільові аудиторії. Такі варіанти відрізняються обсягом поданої інформації, рівнем деталізації, емоційним забарвленням і добором аргументаційних засобів. При цьому всі вони зберігають тематичну й концептуальну єдність, що дозволяє формувати стійку й цілісну картину реальності [73].

В умовах інформаційного протистояння стратегічний наратив нерідко провокує появу контрнاراتиву. Ця взаємодія має асиметричний характер і стає головною ознакою сучасного медійного середовища. Стратегічні наративи, таким чином, не лише формують позитивну ідентичність і легітимізують державні цілі, а й виступають ключовим інструментом у боротьбі за інтерпретацію минулого та майбутнього в умовах інформаційних війн [73].

У сучасному політичному дискурсі стратегічні наративи є одним із головних інструментів формування суспільної свідомості. Вони створюють рамку для інтерпретації подій і визначають колективне бачення минулого, теперішнього та майбутнього. Наративна стратегія дозволяє політичним акторам не лише пояснювати певні процеси, а й задавати напрямок для громадської думки, закріплюючи власні цінності та політичні пріоритети. Особливістю стратегічних наративів є їхня селективність: вони базуються на акцентуванні певних подій та одночасному замовчуванні інших, що створює ефект причинно-наслідкової логіки. Завдяки цьому наратив виконує функцію легітимації рішень і зміцнення авторитету мовця. Політичні наративи дозволяють політичним суб'єктам інтегрувати окремі факти в цілісну картину, яка видається суспільству логічною та переконливою [72].

Дослідження наратології показують, що повторюване переказування історій у політичних промовах є важливим чинником впливу. Одна й та сама розповідь може набувати нових значень залежно від контексту, аудиторії та стратегічної мети. Це робить наративи гнучким інструментом, що поєднує особистий досвід, колективну пам'ять і політичні завдання, посилюючи ефект

переконання. Риторика політичного лідера у цьому контексті стає не менш важливою за сам зміст історії. Вона визначає позицію мовця щодо подій та аудиторії, створюючи ефект близькості або дистанції. Через мовні засоби, інтонацію та структурування сюжету формується образ політика як авторитетного, емпатичного чи рішучого діяча. Таким чином, риторика виконує подвійну функцію: передає ідею та водночас конструює політичну ідентичність [72].

Переповідання історій у політичному дискурсі є не лише відтворенням минулого, а й процесом реконструкції. Кожен новий контекст додає інші акценти та сенси, що змінює і саму історію, і її вплив на аудиторію. Тобто, події набувають «ретроспективного значення», адже переосмислення минулого відбувається з урахуванням теперішніх і майбутніх обставин. Завдяки цьому наратив постає не статичним, а динамічним засобом адаптації до політичних реалій [72].

У політичній науці поняття наративу, дискурсу та риторики тісно взаємопов'язані, але репрезентують різні рівні аналізу. Дискурс є найширшим поняттям, адже включає в себе мовні практики, владні відносини та інституційні рамки, у межах яких формуються політичні значення. Мішель Фуко зазначав, що дискурс структурує знання та владу, задає правила, за якими політичні наративи легітимізуються [2]. У межах дискурсу наратив виступає як структурована історія, яка будує причинно-наслідкову логіку подій, виділяє ключових учасників та оцінює дії політичних акторів [35]. У свою чергу, риторика надає мовний інструментарій для трансляції наративів. Вона включає стилістичні прийоми, аргументи, стратегії, які дають змогу політичному актору донести наратив до аудиторії [77]. Таким чином, риторика реалізує наратив на практиці, тоді як наратив дає дискурсу зміст і структуровану форму, а дискурс надає загальні рамки, у межах яких наративи та риторика функціонують.

Отже, стратегічні наративи та президентська риторика (у ширшому значенні — риторика політичних лідерів) формують основу сучасних комунікаційних практик. Вони не лише пояснюють події, а й створюють проєкцію майбутнього, мобілізуючи суспільство та легітимізуючи прийняті рішення. Завдяки повторюваності та здатності до адаптації такі наративи стають не просто інструментом переконання, а й стратегічним ресурсом політичної влади [72].

1.2. Теоретичні та методологічні засади дослідження

Сучасні медійні наративи війни розглядаються як когнітивні та соціокультурні конструкти, які організовують інформацію у вигляді оповіді з хронологічною послідовністю подій, дій та персонажів. Вони виконують функції фіксації історичних фактів, передачі культурних цінностей і формування колективної пам'яті. У контексті війни наративи набувають додаткового значення: вони слугують інструментом інтерпретації подій, конструюють національні символи та впливають на соціальні настрої населення [8].

У науковій літературі виділяють кілька основних типів наративів війни. Героїчні наративи фокусуються на прикладах мужності та самопожертви, сприяють конструюванню образу національних героїв та підсилюють патріотизм. Трагічні наративи відображають людські втрати і страждання, формуючи емпатію та усвідомлення масштабів конфлікту. Сатиричні наративи використовують гумор та іронію для критики агресора та психологічного розвантаження суспільства. Мітологізовані наративи транслують культурні та релігійні символи, створюючи стійкі образи для колективної пам'яті [8].

Сучасні наративи виконують комплексні функції у медіапросторі та суспільній свідомості. Медійні наративи війни формують колективну пам'ять, тобто структурують соціальний досвід, щоб передати його майбутнім

поколінням та визначити їх спосіб сприйняття минулого. Окрім того вони покликані зміцнити національну ідентичність через героїчні образи нації та культурні маркери, що об'єднують суспільство. Звичайно, вони також формують спосіб, у який суспільство сприймає конфлікт, оцінює його учасників і наслідки [8].

Теоретичні засади політичного наративу знаходять своє конкретне відображення у зовнішньополітичній традиції Сполучених Штатів Америки. У зовнішній політиці США різниця між офіційною риторикою та фактичними діями є важливим аспектом для розуміння її справжньої сутності. Декларативні сигнали нерідко супроводжуються гучними промовами про захист демократії, права людини та верховенство права, у той час як оперативними діями це не завжди супроводжується. Згідно концептуальних засад американського зовнішньополітичного курсу, документально США позиціонують себе як глобального лідера та просувають таку ідею на міжнародну арену. Проте в реальності держава прагматично балансує між проголошеними цінностями та обмеженнями, спричиненими багатьма чинниками [24]. Звернення до конкретного кейсу США є логічним продовженням теоретичного аналізу і дозволяє показати, як універсальні концептуальні засади політичного наративу реалізуються у реальній політичній практиці.

Особливо виразно розрив між декларативною та оперативною політикою можна помітити в українському питанні. Концептуальне та ідейне підґрунтя підтримки України Сполученими Штатами проявляється у працях З. Бжезінського та Г. Кіссінджера, а конкретні кроки зафіксовані у «Стратегії національної безпеки США». У публічних виступах американських президентів Україна зображується як символ боротьби демократичного світу проти авторитаризму. Проте суперечливість реальних дій США проявляється у таких аспектах, як зволікання у наданні військової допомоги, уникання прямої участі у війні та балансування Вашингтона між підтримкою Києва та побоюванням погіршення відносин із Москвою. Це стає підтвердженням тези,

що декларативна складова у зовнішній політиці США є, скоріше, засобом мобілізації союзників, у той час як дії є суто прагматичними і ретельно прорахованими [24].

Президентські наративи у зовнішній політиці США дедалі частіше виконують не просто комунікативну функцію, а й набувають ознак інструменту стримування. У контексті російсько-української війни можна стверджувати, що промови, заяви та публічні виступи президента Байдена були засобом мобілізації союзників. У своєму есе «Why America Must Lead Again» Байден підкреслив, що його адміністрація «стане прикладом і згуртує світ для вирішення спільних викликів», чим зацентрував на ролі США як морального лідера міжнародної системи. Тобто, навіть ще без фактичних дій його слова стали елементом стримування, оскільки окреслили стратегічні рамки для союзників та сигналізували ворогам про єдність Заходу. Окрім цього Байден неодноразово використовував публічні звернення для мобілізації міжнародної спільноти. Наприклад, у зверненні до Конгресу в лютому 2023 р. він описав війну в Україні як «випробування для Америки та світу». Ці слова мають певне емоційне забарвлення: вони не просто описують ситуацію, а задають напрямок для політичних дискусій та створюють уявлення про глобальну місію США [24].

Характерною рисою зовнішньої політики США є перебування між двома полюсами – риторикою цінностей та мовою сили. Ціннісними орієнтирами держави є ідеали демократії, адже вони постійно лунають у промовах американських лідерів. Однак практична реалізація цих слів зазвичай спирається на військову потужність, економічні засоби впливу та санкції. На прикладі України можна також стверджувати про таку тенденцію. Риторика адміністрації Байдена зосереджувалася на захисті демократичного вибору українського народу з одного боку. З іншого боку ці слова про демократичні цінності завжди підкріплювалися конкретними діями – посиленням кордонів східних країн-членів НАТО, запровадженням санкцій проти Росії та наданням

допомоги Києву. Отже, можна стверджувати, що моральні цінності у зовнішній політиці Сполучених Штатів тісно переплітаються з мовою сили. Це створює взаємодоповнюючий ефект: моральна риторика легітимізує дії США в очах міжнародної спільноти, а конкретні дії забезпечують практичний результат [24].

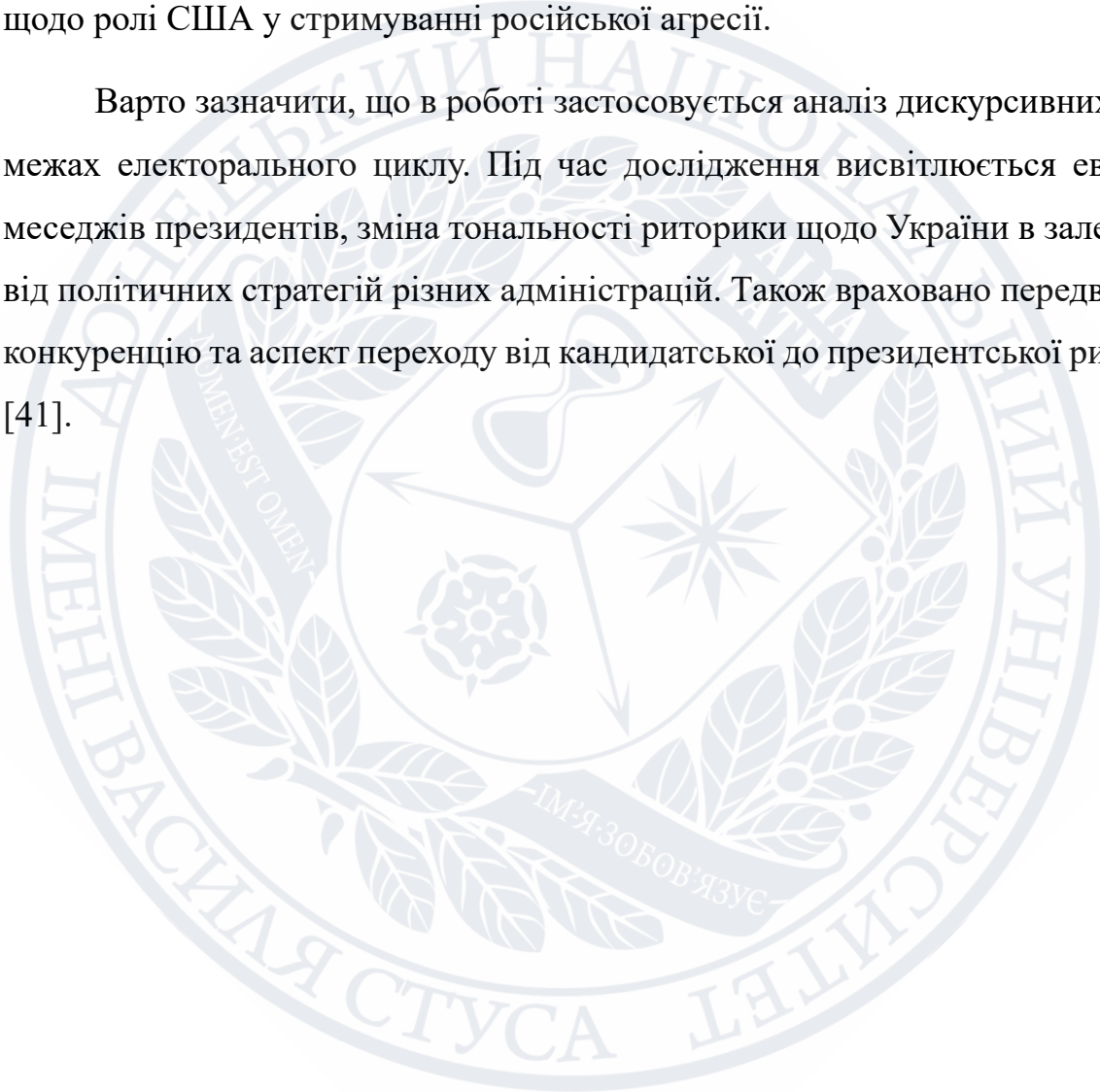
У процесі аналізу наративів у кризових умовах необхідним є поєднання міждисциплінарних підходів, оскільки сама проблема поєднує в собі політичну науку, соціологію та літературознавство. Методологічна основа дослідження базується на поєднанні системного та комунікативного підходів. Саме це дає можливість комплексно розглянути наративи, проаналізувати їхню роль у політичному та суспільному житті.

Насамперед застосування системного підходу полягає у розгляді наративів як частини політичних та інформаційних процесів, адже вони не є ізольованим явищем. Такий підхід відображає бачення Д. Істона та Г. Алмонда, які розглядають політику як цілісну й саморегульовану систему. Застосування системного підходу до вивчення наративів в умовах конфлікту дає змогу розглядати їх як частини інформаційної підсистеми політичного життя [6]. У свою чергу, комунікативний підхід ґрунтується на важливості соціальної комунікації, частиною якої є наративи. Згідно цього підходу, наративи забезпечують трансляцію сенсів та створення нових уявлень, а у контексті війни це дозволяє дослідити, як завдяки комунікації наративи поширюються в інформаційному просторі.

Окрім цього, у роботі використовуються порівняльний метод, який дозволяє зіставити різні наративи, виявити їхні подібності та відмінності, оцінити специфіку використання наративних стратегій у різних політичних і культурних контекстах. Риторика американських президентів аналізується шляхом порівняння, що дозволяє визначити їхні підходи до оцінки конфлікту, до союзництва та оборони, а також простежити те, як різні адміністрації позиціонують роль США у міжнародній системі.

Також у дослідженні застосовано положення концепцій, які розглядають міжнародні відносини як місце конкуренції за формування провідних інтерпретацій зовнішньої політики, зокрема теорії К. Холсті та Дж. Розенау [34]. Таким чином, президентські висловлювання можна трактувати як боротьбу за контроль над політичним наративом. У контексті України мова йде насамперед про риторику безпеки, у межах якої вибудовується аргументація щодо ролі США у стримуванні російської агресії.

Варто зазначити, що в роботі застосовується аналіз дискурсивних змін у межах електорального циклу. Під час дослідження висвітлюється еволюція меседжів президентів, зміна тональності риторики щодо України в залежності від політичних стратегій різних адміністрацій. Також враховано передвиборчу конкуренцію та аспект переходу від кандидатської до президентської риторики [41].

РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАТИВНІ РАМКИ ТА ОБРАЗИ В НАРАТИВАХ ПРЕЗИДЕНТІВ США ПРО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ КОНФЛІКТ

2.1. Конструювання образу України та Росії у президентських наративах

У зовнішньополітичній риториці США образи України та Росії є одним із засобів формування міжнародного порядку та пояснення значущості американської ролі у вирішенні російсько-українського конфлікту. Після початку повномасштабного вторгнення ці образи із суто ідеологічної функції перейшли у практичну, адже вони давали поштовх міжнародній підтримці Києва та визначали рамки співпраці Вашингтона з європейськими союзниками. Водночас демократична та республіканська адміністрації надавали різні інтерпретації російсько-українського конфлікту.

Варто зазначити, що у період до повномасштабного вторгнення Росії в Україну, риторика Джоєфа Байдена була дещо стриманою та не несла чітких моральних оцінок. Він не визначав Росію як уособлення зла та агресії, а скоріше описував її поведінку та прогнозував можливі наслідки її дій. У публічному просторі наприкінці 2021 – на початку 2022 р. Байден трактував наміри РФ не через призму моралі, а через раціональність, де ключовими були «жорсткі санкції» та різноманітні інструменти впливу. Тобто, образ Росії у наративах Байдена до великої війни будується не навколо ідеї морального ворога та агресора, а на основі логіки про те, що РФ – це опонент на міжнародній арені, на поведінку якого можна і потрібно впливати через економічний тиск та інші інструменти [32].

У той самий час образ України здебільшого був позбавлений емоційного забарвлення. Байден не позиціонував Україну як форпост дипломатії, якому Сполучені Штати зобов'язані надавати підтримку. Насамперед він наголошував на прагматичних аспектах – територіальній цілісності, суверенітеті та законному праві України самостійно визначати свій зовнішньополітичний курс. Цей підхід формував образ України не як жертви

чи країни, якій потрібно допомагати з міркувань моралі, а як рівноправного партнера та міжнародного актора [32].

У період від повномасштабного вторгнення і до сьогодні у риторичі Джозефа Байдена простежується чітка дихотомія образів України та Росії, яка репрезентує ці дві держави як полярно різних акторів сучасних міжнародних відносин. У цій системі наративів Україна постає як форпост демократії, а українці є героями, що відстоюють кордони власної території, тоді як Росія відіграє роль автократії, агресора та спадкоємця репресивного радянського минулого [66].

Образ України у наративах Байдена вибудовується навколо ідеї про історичну боротьбу Європи за свободи. У його висловлюваннях лунають згадки про падіння Берлінського миру, відсилки до рухів опору: таким чином американський президент формує образ українців як спадкоємців сильних націй, здатних впливати на хід історії. Звичайно, ці наративи підкреслюють легітимність супротиву російській агресії, але також вони просувають ідею «боротьби добра і зла». Варто також зазначити моральний аспект, який є одним із найважливіших у риторичі Байдена. У промовах особлива увага приділяється моральній правоті України, її приналежності до демократичної спільноти та «вільного світу» [66].

Джозеф Байден наголошує на здатності України перемогти у війні: «...може зупинити Путіна, якщо ми будемо з нею та надамо їй зброю, необхідну для самозахисту». Це формує образ нашої держави не як жертви агресії, а як могутньої сили, що може стримати російську агресію та захистити Європу. Акцент на тому, що українці просять зброю для самозахисту, підкреслює легітимність допомоги та моральну правоту України [43].

У риторичі Байдена Україна постає як держава, що бореться не лише за свій суверенітет та території, а й за стабільність Європи та трансатлантичну безпеку. У публічних заявах Україна зображується як надійний партнер, який

інтегрується до європейських інституцій та поступово виборює собі місце у демократичній спільноті. У цьому контексті підтримка України подається як внесок у безпечне майбутнє Європи, а не одноразова допомога слабкій державі. Ключовою складовою образу України у наративах Байдена є акцент на майбутній інтеграції до ЄС та НАТО. Підтримка судових та антикорупційних реформ зображується як частина спільної роботи задля того, щоб Україна стала рівноправним учасником західних інституцій [91].

У свою чергу образ Росії у заявах Байдена вибудовується навколо імперського та тоталітарного минулого. Американський лідер неодноразово ототожнює дії російського та радянського керівництв. Окрім цього, РФ постає як країна, що відкидає основоположні принципи міжнародного права, що формує її образ як небезпечного міжнародного актора, який керується власними зовнішньополітичними амбіціями та імперськими бажаннями. Водночас Байден відокремлює владу від народу, підкреслюючи, що саме російський уряд на чолі з Путіним винен у війні, а не росіяни. Така риторика дає йому змогу будувати образ Росії-агресора, але в той самий час залишати можливість майбутнім поколіннями переосмислити політику після падіння путінського режиму [66].

Варто зазначити, що у риториці Байдена російсько-український конфлікт виходить за межі суто регіональної площини і набуває всесвітнього рівня. Американський лідер позиціонує цю війну як глобальний злам між демократією та автократією, що дещо перегукується із логікою часів холодної війни. Таким чином, Байден будує таку структуру конфлікту, у якій протистояння цінностей є головним, а перемога України розглядається єдиною умовою збереження демократичної Європи [66].

Під час першої каденції Дональда Трампа позиціонування Росії та України було дещо суперечливим. З одного боку, у стратегічних документах адміністрація Трампа зафіксувала жорстку критику Росії як ревізіоністського актора, який шкодить міжнародному правопорядку. РФ постає джерелом

військових та кіберзагроз, а також є державою, що дестабілізує Європу і безпосередньо залучена у війну проти України. Проте особиста риторика Трампа не завжди співпадала з його офіційними зверненнями. Його публічні заяви нерідко показують Росію у нейтральних або навіть партнерських тонах, що створює враження подвійності американської зовнішньої політики [82].

Сама ж Україна в цій площині розглядається як країна, що зазнає тиску від Кремля і водночас є важливим аспектом європейської безпеки. У стратегічних документах її роль розглядалася в рамках ширшого контексту – боротьби США зі зростаючою російською експансією. Тобто Україна – не окремий пріоритет американської зовнішньої політики, а скоріше засіб, який використовується для стримування РФ [82].

На початку своєї другої каденції Дональд Трамп продемонстрував дещо м'яке, прихильне ставлення до Володимира Путіна та здебільшого акцентував на готовності до швидких переговорів та взаєморозумінні. У своїх висловлюваннях на початку 2025 р. та у передвиборчій кампанії він визначав себе як єдиного політика, здатного завершити війну «за 24 години», підкреслюючи, що якби він був президентом на момент початку повномасштабного вторгнення, то конфлікт не почався б. Однак риторика Трампа була дещо жорсткою на адресу Зеленського у лютому 2025 р., якого він назвав «диктатором без виборів» і звинуватив у неправильних діях, які, на його думку, загрожують українській державності. Публічна суперечка в Овальному кабінеті призвела до призупинення військової допомоги Україні як засобу примусу Києва до переговорів з Москвою. У цьому випадку в риториці Трампа Зеленський є безвідповідальним президентом, що не цінує допомоги США. Водночас, цей наратив дав змогу Трампу виправдати своє прихильне ставлення до Росії [50].

Загострення російських атак навесні 2025 р. змусило Трампа перейти до обережної критики Кремля. Реакція на удари по українській столиці стала одним із перших випадків, коли він закликав російського лідера «зупинитися»

та підкреслив масштаби людських втрат. Наступні його висловлювання про те, що Путін «з'їхав з глузду», «гарно говорить, але бомбить вночі», свідчить про позиціонування російського президента не як рівного партнера у переговорному процесі, а як непередбачуваного актора міжнародних відносин, на якого не можна покластися і який не дотримується свого слова [50].

Погіршення образу Путіна супроводжувалося покращенням риторики щодо Зеленського. Наприклад, уже у квітні-червні Трамп описує українського президента як «дуже милого» і саме в цей період починає розглядати можливість надання Україні зенітно-ракетних комплексів Patriot. Остаточного псується образ Путіна в риториці Трампа після провалу переговорів на Алясці. Восени 2025 р. американський лідер публічно ставить під сумнів здатність РФ перемогти у цій війні: «Росія безцільно воює вже три з половиною роки у війні, яку справжня військова сила мала б виграти менш ніж за тиждень» [50].

Загалом у риториці Дональда Трампа нерідко простежується така модель конструювання образів України та Росії, яка базується на поступках Кремлю та зниженні української суб'єктності. У висловлюваннях американського президента Росія постає як рівний Сполученим Штатам суб'єкт міжнародних відносин, з яким уже вибудовувалася певна історична взаємодія. Це проявляється в особистому захопленні Трампа Путіним, наприклад, коли він публічно називає російського президента «світовим лідером». У такий спосіб Трамп не лише позиціонує Росію як свого стратегічного партнера, а й нормалізує дії РФ, включно з її збройною агресією. Натомість Україна у його риториці є радше об'єктом, а не суб'єктом міжнародних відносин. Трамп пропонує «вирішувати долю України» майже без її участі, зводячи її роль до пасивного спостерігача, чий інтереси будуть розглядати інші, більш могутні держави. Дискурс Трампа про «поступки у територіях» та відсутність підтримки України у вступі в НАТО не просто знижує статус України як повноправного актора, а й легалізує російський наратив про те, що значні політичні рішення здатні ухвалювати лише зовнішні центри сили. У цьому контексті Путін є стороною, з якою Трамп

хоче мирно врегулювати конфлікт, навіть якщо ціною цього буде ігнорування інтересів України [85].

Можна сказати, що у політичних наративах Дональда Трампа образи України та Росії формуються через призму його підходу до зовнішньої політики. Ізоляціоністський принцип та схильність до «вигідних умов» підтверджується тим, що Трамп хоче якнайшвидше завершити російсько-українську війну. Таке розуміння конфлікту зміщує акцент із питання справедливості та безпеки на ідею припинення бойових дій за будь-яких умов, навіть якщо це територіальні поступки з боку України. Це формує образ України як слабкої держави, замість якої хід війни визначатимуть зовнішні центри сили, перш за все Вашингтон. Прагматичний підхід Трампа проявляється і у його наративах щодо Росії, яка постає не як агресор, а як сторона, з якою можна домовитися. Подібна інтерпретація зводить російсько-український конфлікт до транзакційної логіки, притаманної трампівській адміністрації: Москва є не загрозою євроатлантичній безпеці, а скоріше впливовим актором, з яким Сполучені Штати можуть домовлятися про вигідні рамки врегулювання ситуації [38].

Отже, конструювання образів України та Росії у риториці Джозефа Байдена та Дональда Трампа відображають два протилежні підходи. Риторика Байдена акцентує на українській суб'єктності та наголошує на безпекових питаннях, у той час як наративи Трампа знижують значущість України як рівноправного іншим актора та розглядають РФ як потенційного партнера у переговорах. Байден інтерпретує російсько-українську війну як конфлікт, який має вирішитися лише перемогою України, оскільки це є необхідною умовою збереження міжнародного правопорядку. У свою чергу Трамп у своїй риториці будує образ проблеми, яку треба вирішити якнайшвидше, і не важливо, чи будуть захищені норми міжнародного права і чи збережеться українська суб'єктність.

2.2. Визначення морально-ціннісних засад: демократія, свобода, справедливість

Риторика президентів відображає не суто прагматичні цілі зовнішньої політики, а ще й систему морально-ціннісних орієнтирів, через які держава позиціонує себе у світі. У наративах лідерів США щодо російсько-українського конфлікту ці цінності набувають особливого значення. Незважаючи на приналежність до однієї політичної культури, Дональд Трамп та Джозеф Байден демонструють різні підходи до розуміння ключових зовнішньополітичних цінностей Сполучених Штатів, таких як демократія, свобода та справедливість.

У своїй промові від 22 лютого 2022 р. Джозеф Байден напередодні повномасштабного вторгнення робить акцент на моральному вимірі російсько-українського конфлікту, презентуючи його не як суто регіональну проблему, а як загрозу всьому міжнародному порядку. У його риторичі провідним є концепт справедливості та верховенства права, який грає роль морального орієнтира зовнішньої політики Сполучених Штатів. Дії Путіна він визначає як «кричущі порушення міжнародного права», оскільки вони загрожують територіальній цілісності України. Саме таке формулювання засвідчує, що для Байдена справедливість – це не просто дотримання норм з юридичної точки зору, а ще й моральний обов'язок. Він неодноразово апелює до значущості колективної відповідальності, закликає Захід до колективної відповіді Кремлю [63].

Ще одним важливим елементом риторика Джозефа Байдена є демократія як складова фундаменту цивілізованого світу. Незважаючи на те, що в промові безпосередньо не згадується слово «демократія», його зміст простежується у всьому тексті. У своїх висловлюваннях Байден протиставляє «вільний світ» авторитарній поведінці Росії, де Україна – символ свободи та протидії тиранії. Також він апелює до міжнародних союзів та підкреслює роль НАТО: не суто у політичному, а й у моральному сенсі, оскільки єдність з Україною у його

трактуванні є проявом вірності спільним цінностям. Таким чином, Байден конструює наратив боротьби добра і зла, у якому США грають роль гаранта морального порядку у світі [63].

Далеко не останнє місце у риториці Байдена посідає ідея свободи як універсальної цінності всього людства. У цьому контексті захист України – це не просто геополітичне питання, а радше виклик демократичному світу і його перевірка на здатність відстоювати свої принципи. Він підкреслює, що «захист свободи матиме ціну», однак акцентує на необхідності жертв заради спільного морального блага. Таким чином, Байден формує ідею відповідальності, у якій свобода вимагає не просто декларативних сигналів, а й конкретних дій – санкційних обмежень, військової та фінансової допомоги [63].

Можна сказати, що риторика Джозефа Байдена стосовно питань міжнародної безпеки вирізняється акцентом на морально-ціннісному вимірі. Яскраво підтверджує цей факт зміст Багатостороннього безпекового договору між США та Україною 2022 р., у якому визначаються не лише рамки військової чи економічної підтримки, а й ціннісні аспекти. Наприклад, Байден акцентує на недоторканості суверенітету та територіальній цілісності. Його адміністрація не лише підтримує право України на самозахист: вона подає це як імператив, закріплений у Статуті ООН. У його наративах Росія визначається не як ворог американським інтересам, а, скоріше, як порушник загальнолюдських норм, тому це потребує реакції з боку демократичних країн. Саме тому Байден неодноразово наголошує, що підтримка України є запорукою безпечного існування всієї Європи [32].

Окремо варто зазначити акценти на відповідальності за дії Росії, такі як депортація громадян, руйнування цивільної інфраструктури, воєнні злочини тощо. Сполучені Штати підтримують ідею виплати репарацій через використання заморожених російських активів. Таким чином, Байден вибудовує концепцію відповідальності агресора як морального обов'язку, дотримання якого необхідне для тривалого та справедливого миру. Водночас у

риториці американського президента моральна позиція тісно пов'язана із реалістичною логікою сили. Військова допомога Україні інтерпретується не як крок до ескалації конфлікту, а як інструмент для самозахисту. Тобто військова допомога у наративах Байдена не є проявом мілітаризму, а постає як важливий внесок у підтримку міжнародної безпеки. Те саме стосується і економічної підтримки, збереження енергетичної інфраструктури та розвитку антикорупційних установ в Україні. Усе це Байден трактує не як технічні проблеми, а як моральний обов'язок усієї міжнародної спільноти перед державою, що зазнає агресії [32].

Таким чином, морально-ціннісний вимір риторики Байдена у площині безпекової співпраці з Україною охоплює безліч аспектів: від принципів справедливості та демократії до етичного обґрунтування допомоги. Для України його риторика важлива з точки зору підвищення її значущості на міжнародній арені.

У своїй передвиборчій та президентській риториці Дональд Трамп намагався сформулювати власні морально-ціннісні орієнтири щодо російсько-українського конфлікту, у рамках яких національні інтереси Сполучених Штатів займали пріоритетне місце над загальнолюдськими цінностями демократії. Представлений його радниками Келлогом та Флейцем план, згідно якого буде призупинено надання Україні військової допомоги у разі відмови від переговорів з РФ, свідчить про дещо прагматичний підхід трампівської адміністрації до питання війни. Це свідчить про те, що Трамп схильний до сприйняття дипломатії як засобу тиску, а не як інструменту захисту демократії та відновлення справедливості [44].

Запропонований план мирного врегулювання містить у собі ідею політичного розрахунку. Заклик до «заморожування конфлікту» фактично легітимізує дії Росії і позбавляє Україну шансу на відновлення своєї територіальної цілісності. Тобто, пропозиція Трампа відображає його прагнення якнайшвидше створити собі образ «миротворця», який здатен

стрімко завершити війну, навіть якщо ціною цьому будуть поступки агресору. Таким чином, риторика Трампа демонструє схильність до політичного реалізму, а не бажання свободи та справедливості, оскільки він ставить інтереси Сполучених Штатів вище за колективну безпеку [44].

Значну увагу у висловлюваннях Трампа приділено питанню економічного обміну як складової врегулювання війни. Згадується угода про мінеральні ресурси, яку планували підписати США та України, що є підтвердженням утилітарного підходу трампівської адміністрації до зовнішньої політики. Військова підтримка перетворюється на елемент торгу, а моральні принципи можуть варіюватися в залежності від вигідності співпраці. Такий наратив Трампа підриває основоположну ідею партнерства, яка базується на цінностях демократії. Призупинення військової допомоги та риторика про потребу «переосмислення» американських інтересів є спробою змінити міжнародну систему солідарності в бік ізоляціонізму та політичного реалізму [84].

Риторика Дональда Трампа щодо російсько-української війни включає в себе прагматизм і транзакційність. Незважаючи на те, що він рідко апелює до класичних моральних категорій, у його висловлюваннях все-таки присутні ціннісні акценти. Вони відіграють роль не просто універсальних принципів, а, скоріше, інструменту політичного торгу, який допомагає досягти бажаної розстановки сил та взаємодії з іншими державами. Особливістю його ціннісної рамки є персоналізована інтерпретація миру. У своїх заявах до другої каденції він підкреслював, що зможе «завершити війну за 24 години» і презентує це як прояв свого майстерного лідерського стилю та переговорних здібностей. У його логіці мир є не результатом дипломатичного процесу, а продуктом політики, здатного нав'язати сторонам конфлікту швидке та просте рішення. Його підхід до миру є дещо спрощеним і позбавленим правового підґрунтя [49].

У наступних заявах Трампа, уже під час другої каденції, можна простежити суттєву зміну риторики. Обіцянка про «завершення війни за 24 години» трансформувалася у дещо невизначені часові межі – 100 днів, а пізніше і визнання того, що минулі заяви були «трохи саркастичними». Тобто, Трамп знецінює свої попередні слова, перетворюючи їх на політичний інструмент. Він «грає» моральними зобов'язаннями, тому в його риторичі вони втрачають ціннісне підґрунтя [49].

Ціннісний зміст риторики Трампа демонструється також і в тому, як він бачить переговорний процес. Переговори для нього є не інструментом для забезпечення миру та справедливості, а радше простором для вигідної угоди, що свідчить про бізнесову логіку його висловлювань. Більше того, Трамп фактично не вважає російсько-українську війну сферою моральної відповідальності Сполучених Штатів, тому її розв'язання не входить у стратегічні обов'язки американської зовнішньої політики. Трампівський ізоляціонізм проявляється навіть у такій фразі, як «це не наша війна». Таким чином, ціннісна логіка Трампа наступна: якщо міжнародні конфлікти прямо не створюють небезпеки Сполученим Штатам або не приносять безпосередньої вигоди, їхня залученість не є обов'язковою, навіть якщо це загрожує іншим державам. Підхід Трампа суперечить класичному американському уявленню про глобальну безпеку та моральне лідерство [49].

Отже, морально-ціннісні акценти у наративах Дональда Трампа щодо російсько-української війни базуються на персоналізованій інтерпретації миру, ізоляціоністському підході та зведенні переговорного процесу до бізнесової площини. Його підхід створює виклики як для України, так і для міжнародної спільноти, оскільки підриває моральні основи, які історично формувалися у трансатлантичному середовищі.

РОЗДІЛ 3. ВІДОБРАЖЕННЯ ДИНАМІКИ КОНФЛІКТУ МІЖ РОСІЄЮ ТА УКРАЇНОЮ У ПРЕЗИДЕНТСЬКОМУ ДИСКУРСІ США

3.1. Президентський дискурс про витоки та причини ескалації конфлікту

Громадянські протести в Україні, що почалися наприкінці 2013 р., стали ключовим моментом не лише у внутрішній політиці країни, а й у контексті глобальної геополітики. Утім, увага Сполучених Штатів до України не обмежувалася цим періодом: американські стратеги стежили за розвитком подій у країні та її взаємовідносинами з Росією з часів розпаду СРСР. Політика США щодо України ґрунтувалася на концепції «розширення демократії», ухваленій ще за адміністрації Клінтона, і передбачала активну підтримку демократичних інституцій та процесів євроінтеграції. Американське втручання проявлялося у спробах мінімізувати ризики для демократії, зокрема під час президентських виборів 2004 р. та у відповідь на рішення президента В. Януковича відмовитися від підписання Угоди про Асоціацію з ЄС. Ці події продемонстрували, що інтерес США до України мав не лише ідеологічний, а й стратегічний характер, з огляду на безпекову та політичну стабільність у Східній Європі.

США мають стратегічний інтерес у російсько-українському конфлікті, надаючи підтримку слабшій стороні (Україні) та стримуючи сильнішу сторону (РФ). Цей конфлікт триває з моменту розпаду СРСР з періодичними ескалаціями та деескалаціями, при цьому Сполучені Штати завжди зберігали свою «присутність» у ньому. Політика США щодо збройного конфлікту України та РФ є релевантним кейсом для дослідження американських президентських наративів для розуміння динаміки та прогнозування певних результатів цього конфлікту.

Євромайдан розпочався як внутрішній політичний конфлікт, у якому США опинилися на боці протестувальників, вважаючи їхні вимоги законними і закликаючи чинну владу поступитися. Адміністрація Обама підтримувала

демократичні процеси в Україні, однак, на відміну від Помаранчевої революції 2004 р., коли США намагалися виступити посередником між урядом та опозицією, у 2013 р. адміністрація Обама обрала більш дистанційовану позицію, підтримуючи євроінтеграційний курс України без прямого втручання у внутрішні політичні процеси.

Колишній посол США в Україні Стівен Пайфер оцінював президентство Віктора Ющенка як період закріплення демократії: за його словами, найбільшим досягненням було створення політичного простору, де влада визначається виборами, а не адміністративним примусом. Ющенко дозволив опонентам конкурувати у парламентських виборах, що стало символом формування нової політичної культури та етичних норм у владі. Водночас Пайфер підкреслював, що внутрішні суперечки між Президентом і Прем'єром уповільнювали реалізацію реформ [20].

Сполучені Штати мають стратегічний інтерес у підтримці України та перешкодженні посиленню впливу Росії у міжнародному середовищі. По-перше, Україна протягом багатьох років була партнером США та продемонструвала готовність до співпраці у різних сферах, таких як нерозповсюдження ядерної зброї, міжнародні безпекові ініціативи тощо. Найпоказовішим прикладом стала відмова від ядерного арсеналу після розпаду СРСР: попри декларовану прихильність до принципів глобальної безпеки, цей крок значною мірою був спровокований політичним тиском з боку США та інших західних держав. Поступливість України створила підґрунтя для формування довірливих відносин із Вашингтоном, поставивши її в позицію держави, що погоджується на обмеження свого оборонного потенціалу на користь міжнародної підтримки. По-друге, згідно Будапештського меморандуму 1994 р. США, Велика Британія та інші держави надали Україні політичні запевнення щодо поваги до її суверенітету та територіальної цілісності. Анексія Криму та підтримка Росією сепаратистів на Донбасі є порушенням цих зобов'язань, внаслідок чого США повинні захищати Україну

та чинити тиск на РФ з метою припинення її агресії. Окрім цього, дії Кремля загрожують повоєнному європейському порядку, який склався і тривав протягом десятиліть. Ігнорування анексії Криму спонукало б Росію до подальшої ескалації конфлікту, що загрожувало б не лише Україні, а й усій Європі. Отже, підтримка України є не лише обов'язком США з точки зору міжнародного права, а й необхідністю для підтримки загальної безпеки та стабільності в Європі [89].

Початок Революції Гідності у листопаді 2013 р. став важливим сигналом для американської влади, проте позиція США щодо України залишалася загалом послідовною, сформованою на принципах підтримки демократичного розвитку та євроінтеграційного курсу країни. В умовах ескалації конфлікту та загострення протистояння на Майдані, адміністрація США вжила комплекс дипломатичних, економічних та, опосередковано, військових заходів, спрямованих на підтримку України у її боротьбі за демократичні цінності та суверенітет. Аналіз ключових дій і заяв американського керівництва у 2013–2014 рр. дозволяє простежити логіку американської політики, визначити пріоритети її інструментів впливу та зрозуміти, яким чином США намагалися зміцнити українську державність у відповідь на російську агресію.

Листопад 2013 р. відзначився початком масових протестів, відомих як Євромайдан. Вони почали ширитися країною у відповідь на рішення тогочасного президента України Віктора Януковича відмовитися від підписання угоди про асоціацію з ЄС. Після того, як влада застосувала силу для розгону демонстрантів 30 листопада, американський посол у Києві Джеффри Пайет був одним із перших, хто розкритикував такі дії. У своїх соцмережах він засудив напади на українських журналістів та підтримував мирні зібрання [17]. У грудні 2013 р. держсекретар Джон Керрі висловив свою підтримку народу України та підкреслив важливість демократичних цінностей: «Сполучені Штати висловлюють своє обурення рішенням української влади зустріти мирний протест на Майдані в Києві за допомогою

поліції, бульдозерів та палиць, замість того, щоб поважати демократичні права та людську гідність. Така реакція не є ані прийнятною, ані не відповідає демократії» [55].

Варто зазначити, що Джозеф Байден, тогочасний віце-президент США, застерігав Віктора Януковича від жорстких репресій. 9 грудня 2013 р. у телефонній розмові Байден висловив «глибоку стурбованість» подіями, які не повинні відбуватися у європейській країні. Він наголосив на важливості діалогу із лідерами опозиції та закликав до політичних реформ, адже скарги демонстрантів є цілком законними [3]. Такі дії відповідають задекларованим американським цінностям демократії та поваги до прав людини.

США забезпечили двопартійну підтримку євроінтеграційних прагнень України. Американські сенатори від Демократичної та Республіканської партій висловлювали солідарність із українським народом та наголошували на важливості демократичного вибору суспільства. Демократ Крістофер Мерфі у своєму виступі на Майдані Незалежності закликав «продовжувати боротьбу», адже це шлях до змін. У той самий час, республіканець Джон Маккейн підтримав слова свого колеги, додаючи: «Ми тут...щоб підтримати право України змінити свою долю, вільно, мирно і демократично...Америка разом з вами!» [19]. Таким чином, виступи американських сенаторів символізували міжнародну підтримку прагнень українського народу до євроінтеграції. Мерфі акцентував на важливості мирного протесту як інструменту досягнення змін, а також на взаємній вигоді, яку отримає Україна та Європейський Союз від об'єднання.

Динаміка американського реагування у 2004 та 2013-2014 рр. демонструє еволюцію підходу США до політичних криз в Україні, хоча вони не є тотожні за змістом. Помаранчева революція 2004 р. була етапом російсько-українського протистояння, у межах якого президентські вибори стали площиною зіткнення двох політичних планів розвитку держави. Перший передбачав демократизацію та європейську інтеграцію, тоді як другий тяжів до

збереження пострадянського минулого та зближення з Росією. У той час адміністрація Буша-молодшого намагалася виступати посередником і активно підтримувала демократичні процеси, вбачаючи у них стабілізуючий ефект для пострадянського простору. Вона підтримала Віктора Ющенка як кандидата, репрезентуючого демократичний напрямок розвитку. У 2013–2014 рр., під час Євромайдану, США утримувалися від прямого втручання, обмежуючись дипломатичною підтримкою протестувальників і засудженням насильства, оскільки внутрішній конфлікт уже мав сильний міжнародний резонанс і пряму ескалацію з боку Росії [20]. Таким чином, реакція США в обох випадках була зумовлена різним характером криз: якщо у 2004 р. метою було запобігти політичній кризі всередині України, то під час Євромайдану пріоритетом стало стримування зовнішньої агресії та підтримка демократичних цінностей без прямого тиску на уряд.

У цьому контексті неможливо не згадати позицію тогочасного Президента США Барака Обами. У своєму щорічному зверненні до Конгресу в січні 2014 р., він підняв тему зовнішньої політики, зокрема ситуації в Україні. Говорячи про Євромайдан, він висловив свою підтримку українському народу в його бажанні мирного вираженні протесту [1]. Пізніше, навесні 2014 р., Барак Обама підкреслив, що українцям не потрібно обирати між Заходом і Росією. За його словами, український народ має сам визначати свою долю та мати добрі стосунки зі Сполученими Штатами, Росією, Європою та будь-якою іншою країною. Однак це може бути лише за умови, якщо Росія визнає права українського народу на визначення свого майбутнього як суверенної нації [75]. Позиція Обами демонструє критику того, як Росія намагається нав'язати свої інтереси сусіднім державам. Водночас це підкреслює важливість суверенітету, який є однією з ключових цінностей американської зовнішньої політики.

Залученість Сполучених Штатів у події Євромайдану проявлялась не лише у виступах посадовців. Безпосередньо задіяною у протести була заступниця Держсекретаря США Вікторія Нуланд. У грудні 2013 р. політикиня

прибула на Майдан Незалежності та роздавала людям їжу, будучи волонтером [5]. Пізніше, у січні 2014 р., під час слухань у Сенаті, Нуланд підкреслила важливість розв'язання конфлікту в Україні мирним шляхом. Окрім цього, вона зазначила важливість допомоги з боку МВФ для України, яка зазнала економічних потрясінь у тому числі [22]. У ході переговорів із Вікторією Нуланд Президент України Віктор Янукович заявив про готовність до діалогу з опозицією та підтримку конституційної реформи як однієї з ключових вимог протестувальників, однак наголосив, що зміни мають ухвалюватися через правові механізми — Конституційний Суд та парламентські слухання. Також Янукович висловив підтримку законопроекту про амністію затриманих активістів, проте лише за умови звільнення протестувальниками захоплених адміністративних будівель. Водночас Нуланд провела зустрічі з лідерами опозиції — Віталієм Кличком, Арсенієм Яценюком та Олегом Тягнибоком, намагаючись знайти компроміс між владою та протестувальниками: це є свідченням того, що США спробували себе у ролі посередника [94].

У контексті підтримки України з боку США важливо зазначити той факт, що американська сторона жодним чином не фінансувала акції протесту на Майдані. Про це заявила Вікторія Нуланд, запевнивши, що США регулярно допомагали Україні лише у проведенні реформ. Надана допомога була спрямована лише на антикорупційні реформи, покращення економічного становища держави та інші критично важливі сфери національної безпеки [12].

Аналізуючи залученість США у Євромайдан, можна сказати, що президентські наративи відігравали роль інструменту комунікаційної стратегії США в умовах загострення російсько-українського конфлікту. Вони формувалися не ізольовано, а спиралися на інституційну підтримку Державного департаменту, Конгресу та окремих американських високопосадовців, які публічно висловлювали позицію Сполучених Штатів щодо подій в Україні. Така взаємодія дозволяла демонструвати солідарність з

українським народом, але водночас уникати прямих дій, що могли б бути інтерпретовані як пряме втручання у внутрішні справи суверенної держави або як конфронтація з Росією.

У лютому 2014 р., після втечі тогочасного президента України Віктора Януковича, Росія розпочала процес захоплення Криму. Військова операція розпочалася 20 лютого, коли російські військові почали блокувати українські військові частини. Пізніше було захоплено адміністративні будівлі у Сімферополі та сформовано новий проросійський уряд на чолі з Сергієм Аксьоновим. У березні 2014 р. росіяни провели незаконний референдум на території півострова, за результатами якого оголосили його частиною РФ. Анексію Криму засудила міжнародна спільнота, більшість країн цивілізованого світу визнали дії Росії неправомірними, а референдум – нелегітимним. Внаслідок цього на РФ було накладено санкції, включаючи той факт, що вона більше не була частиною G8.

Реакція керівництва США була цілком очікуваною – засудження дій Росії. Одразу після анексії Криму, 20 березня 2014 р. було оприлюднено заяву Президента США щодо України. У ній було визнано референдум незаконним, а дії росіян на півострові неправомірними. Окрім цього, було зазначено, що подальша ескалація конфлікту матиме значні наслідки для російської економіки та ізолює РФ від міжнародної спільноти. Водночас, одним із пріоритетів Сполучених Штатів залишалася допомога уряду України з метою стабілізації економіки держави [75].

Барак Обама, як тогочасний президент Сполучених Штатів, у відповідь на дії Росії сформував доволі чітку і зрозумілу позицію, у якій підкреслив порушення міжнародного права та суверенітету України. Він охарактеризував дії РФ як «момент випробування», зазначивши, що більші держави не можуть залякувати менші для досягнення власних цілей. Окрім цього, Обама переконаний, що неприпустимо перекроювати кордони Європи у XXI столітті. Президент підкреслив важливість трансатлантичної солідарності та

необхідність захисту енергетичної безпеки Європи, тому запропонував використання сланцевого газу як одного з інструментів диверсифікації джерел постачання [29].

Загалом позиція Барака Обама поєднувала засудження російської агресії, бажання збереження стабільності в Європі та зміцнення безпеки європейських союзників. Таким чином, американська адміністрація не лише прагнула засудити анексію Криму, а й запропонувала конкретні механізми зміцнення державних інститутів України, стабілізації внутрішньополітичної ситуації та інструменти, за допомогою яких можна досягти енергетичної незалежності Європи (тим самим, обірвати зв'язки з РФ у цьому секторі).

Окрім анексії Кримського півострова, Росія також підтримувала проросійські сепаратистські сили на сході України, які взяли під контроль частини Донецької та Луганської областей. У квітні 2014 р. були проголошені т.зв. «Донецька народна республіка» та «Луганська народна республіка». Бойові дії між підтримуваними Росією сепаратистами та українськими збройними силами на Донбасі тривали протягом 8 років. Звісно, були спроби припинення вогню шляхом укладення Мінських домовленостей у вересні 2014 – лютому 2015 рр. Незважаючи на це, перемир'я між сторонами було нестійке [35]. США не були безпосередніми учасниками Мінського процесу. Це пояснюється тим, що переговори були ініційовані та проводилися в «нормандському форматі» за участю Німеччини, Франції, України та Росії. Європейські держави прагнули виступати посередниками, а для Вашингтона було вигідніше залишитися «над процесом» — зосередитися на іншому інструменті впливу, а саме санкційному тиску на Росію. Таким чином, можна говорити про своєрідний «розподіл ролей»: європейські партнери намагалися досягти домовленостей дипломатичним шляхом, тоді як США зосередилися на формуванні міжнародної коаліції тиску на Кремль, аби примусити його до переговорів [13].

20 січня 2017 р. Дональд Трамп склав присягу і замінив Барака Обаму на посаді президента Сполучених Штатів. Його передвиборча кампанія базувалася на обіцянках «зробити Америку знову великою», містила популістську риторичку та апелювала до широкого спектру виборців, які раніше відчували, що їхні інтереси ігноровані владою. Позиція Трампа щодо України завжди була суперечливою: він постійно наголошував, що анексія Криму сталася за каденції Обами, що дозволяло йому уникати прямої критики Путіна. «Крим забрала Росія за адміністрації Обами. Чи не був Обама надто м'яким із Росією?» - так висловився американський президент у своєму Twitter (X) на початку свого президентства [26].

Улітку 2017 р. відбулася зустріч Петра Порошенка та Дональда Трампа у Білому домі, на якій американський президент підтвердив підтримку суверенітету і територіальної цілісності України. Порошенко підкреслював необхідність виконання Росією мінських угод, припинення вогню та відведення важкої техніки. Загалом зустріч підкреслила важливість американсько-українських відносин у контексті сучасних геополітичних викликів та протидії російській агресії. Пізніше, наприкінці 2017 р. адміністрація Трампа схвалила надання Україні летальної оборонної допомоги Javelin [16].

У 2019 р. на посаді президента Петра Порошенка замінив Володимир Зеленський, зустріч із яким Трамп провів восени цього ж року. Під час свого виступу американський президент акцентував увагу на важливості боротьби з корупцією. Він зазначав, що новий президент України прагне покласти край корупції, що була широко поширена, а Трамп висловлює готовність до співпраці в цій сфері. Окрім того, Трамп вимагав прозорості від демократів, які, за його словами, погрожували Україні, що без виконання їх умов не буде підтримки з боку США. Це підкреслювало його позицію про необхідність чесної боротьби з корупцією як умови для отримання американської допомоги [68].

У період каденції Дональда Трампа (2017–2021 рр.) Сполучені Штати продовжували дотримуватися курсу підтримки України, започаткованого адміністрацією Барака Обами. Офіційна позиція Вашингтона полягала у визнанні територіальної цілісності та суверенітету України, засудженні російської агресії та закликах до виконання міжнародних домовленостей. Важливим елементом політики США стало надання військової допомоги, включно з летальною зброєю, що мало на меті посилення обороноздатності України. Крім того, американська адміністрація продовжувала санкційну політику проти Росії, використовуючи її як інструмент тиску з метою примусити Кремль до виконання міжнародного права. Таким чином, у 2017–2021 рр. США підтверджували право України на самостійний вибір зовнішньополітичного курсу та демонстрували готовність підтримувати її у протистоянні російській агресії.

Після завершення президентської каденції Дональда Трампа у 2021р., важливим етапом стало обрання на посаду Джозефа Байдена. На наступному етапі російсько-українського конфлікту, після анексії Криму та розгортання війни на сході України, позиція США залишалася послідовною та незмінною — підтримка суверенітету, територіальної цілісності та демократичного розвитку України. Вашингтон неодноразово засуджував незаконну окупацію Криму та дії Росії на Донбасі, вимагаючи припинення вогню й виконання міжнародних домовленостей. У спільній заяві щодо стратегічного партнерства між США та Україною було зафіксовано ключові напрямки співпраці: безпекову підтримку, політичну солідарність та сприяння реформам. Важливим елементом стала «Кримська платформа», яку США розглядають як міжнародний інструмент для консолідації зусиль у протидії російській окупації півострова. Таким чином, політика Сполучених Штатів у цей період зосереджувалася на поєднанні дипломатичного тиску, санкційних механізмів та військової допомоги з метою посилення позицій України у конфлікті [52].

Напередодні широкомасштабного вторгнення Росії в Україну, у 2021 р. США проводили серію дипломатичних та оборонних заходів для оцінки та стримування російської агресії. Улітку 2021 р. відбулася зустріч президента США Джозефа Байдена та президента РФ Володимира Путіна на тлі концентрації російських військ біля українського кордону. Окрім цього, на сайті МЗС РФ був опублікований проєкт угоди між США та РФ, а також між НАТО та РФ, який містив вимоги щодо безпекових гарантій і згадку про Україну.

22 лютого 2022 р. США офіційно засудили рішення РФ визнати «незалежність» самопроголошених республік на Донбасі (ДНР та ЛНР), зазначивши, що це є порушенням міжнародного права та підготовкою до повномасштабного вторгнення. У відповідь США разом із союзниками негайно запровадили санкції проти Росії та призупинили реалізацію газопроводу «Північний потік-2» [63].

Щодо військового виміру, США здійснили додаткове переміщення сил і техніки на територію Європи для посилення безпеки в регіоні. Зокрема, додаткові війська були розміщені у країнах Балтії та Польщі, а також збільшено присутність американських літаків і бронетехніки у Центральній та Східній Європі. Ці дії мали виключно оборонний характер та спрямовані на стримування Росії.

Окрему увагу американський уряд приділив оцінці військової загрози. Він навів факти про концентрацію понад 150 тисяч російських військовослужбовців навколо України, зокрема у Білорусі, а також про активність російського флоту у Чорному морі. Прямою ознакою підготовки до війни він назвав розгортання запасів крові та медичного обладнання біля кордонів України. Президент чітко окреслив: Росія готується до масштабної агресії, і відповідальність за можливі страждання мільйонів людей лежатиме виключно на ній [63].

У рамках протидії агресії РФ США запровадили санкції, що мали на меті економічний тиск на Росію, одночасно враховуючи можливі наслідки для глобальних ринків енергоносіїв. Було розроблено механізми координації з іншими ключовими виробниками енергії для мінімізації впливу санкцій на економіку США та союзників [63].

Дипломатична активність США включала координацію з країнами НАТО та Європи для підтримки України, а також моніторинг готовності Росії до подальшої ескалації. Водночас Вашингтон підтримував відкритість до переговорів і дипломатичних рішень конфлікту, підкреслюючи, що будь-яка взаємодія з РФ має бути предметною та результативною.

Таким чином, дії США напередодні та на початку вторгнення включали поєднання економічних санкцій, оборонних заходів у Європі та дипломатичного тиску, що демонструє комплексний підхід до участі у конфлікті, спрямований на стримування РФ і підтримку територіальної цілісності України.

9 травня 2022 р. президент Джоозеф Байден підписав закон «Ukraine Democracy Defense Lend-Lease Act of 2022» (Акт про ленд-ліз для захисту демократії в Україні). Цей документ надав уряду США особливі повноваження щодо передачі Україні та країнам Східної Європи оборонних озброєнь у формі ленд-лізу — тобто на умовах позики або оренди, без необхідності проходження стандартних тривалих бюрократичних процедур. Підписання закону стало відновленням практики ленд-лізу часів Другої світової війни, що символічно підкреслювало історичний масштаб допомоги. Таким чином адміністрація Байдена закріпила правову основу для системної та масштабної військової підтримки України у протидії російській агресії [30].

3.2. Комунікація переговорного треку у конфлікті

У квітні 2014 р. для пошуку шляхів деескалації конфлікту в Україні відбулися чотиристоронні переговори за участю України, США, ЄС та Росії, що завершилися спільною заявою про необхідність утримання від насильства та провокаційних дій. Було наголошено на роззброєнні незаконних груп і звільненні адміністративних будівель, а посередницьку роль поклали на місію ОБСЄ, яка мала сприяти зниженню напруженості. Женевська зустріч 17 квітня 2014 р. стала однією з перших спроб з боку Сполучених Штатів і всієї міжнародної спільноти зупинити ескалацію конфлікту. Держсекретар США Джон Керрі підкреслив очікування від Росії щодо відведення військ та натякнув на можливість запровадження додаткових санкцій у разі невиконання домовленостей, водночас підтримуючи позицію України щодо Криму. Українська сторона, представлена Андрієм Дешицею, підтвердила готовність до прозорої конституційної реформи, водночас визнаючи існування серйозних розбіжностей із Москвою щодо причин кризи та статусу Криму. Ця ситуація демонструє, що США у 2014 р. вже діяли як стримуючий фактор, обмежуючи пряме втручання у внутрішні справи України, але водночас активно підтримуючи її суверенітет та євроінтеграційний курс, намагаючись через дипломатичні інструменти запобігти подальшій ескалації [14]. Важливо підкреслити, що на відміну від Помаранчевої революції 2004 р., коли США більш безпосередньо підтримували демократичні процеси всередині країни, під час Євромайдану вони обрали обережніший підхід, реагуючи на вже міжнародний характер конфлікту та агресивні дії Росії.

Незважаючи на високі очікування щодо результативності зустрічі, ухвалена спільна декларація не принесла реального прориву. Зміст виявився доволі розмитим, тому кожна сторона інтерпретувала положення та обов'язки на свою користь. Для Росії Женевська декларація стала засобом політичного маневру та елементом «псевдодипломатії», тоді як участь України в цій ситуації взагалі мала символічний характер. Присутність американської

делегатії на переговорному процесі підкреслила прагнення США відігравати роль арбітра в конфлікті. Однак дипломатичний вплив Сполучених Штатів мав надзвичайно обмежений характер, оскільки в декларації були відсутні будь-які механізми примусу. Отже, американська участь у переговорах була радше знаком політичної солідарності з Україною, аніж корисним засобом впливу на конфлікт [78].

У 2017 р. Спеціальним представником Державного департаменту США з питань України був призначений Курт Волкер. З того часу він активно відвідував Донбас, вів переговори з українською та російською сторонами і озвучував пропозиції щодо мирного врегулювання конфлікту. Волкер неодноразово наголошував, що події на Донбасі є «гарячою війною», у якій Росія бере безпосередню участь, і що вирішення конфлікту можливе лише через дипломатичні засоби, без початку прямого військового зіткнення США з РФ [4].

Ключовим елементом його роботи стало дотримання Мінських домовленостей як основного механізму врегулювання. Волкер пропонував розгортання миротворчої місії, яка гарантувала б безпеку, створюючи умови для проведення місцевих виборів, амністії, запровадження пунктів про особливий статус Донбасу та повного виконання Мінських угод. Хоча сторони визнавали пропозиції США конструктивними, домовленостей щодо миротворчої місії досягти не вдалося, а переговори в «Нормандському форматі» надовго зупинилися [4].

Курт Волкер також проводив переговори з новим президентом України Володимиром Зеленським, обговорюючи співпрацю між країнами та підтримку з боку США. Його діяльність продемонструвала прагнення Вашингтона впливати на врегулювання конфлікту через дипломатичні канали, підтримку виконання мінських угод і створення умов для повернення окупованих територій під контроль України, не вдаючись до прямих військових дій [4].

Напередодні повномасштабного вторгнення Росії в Україну дипломатичні кроки США мали на меті запобігти загостренню конфлікту. У січні 2022 р. Держдепартамент офіційно запропонував російському керівництву «дипломатичний вихід» із кризи. Державний секретар Ентоні Блінкен підкреслив, що хоча Сполучені Штати дотримуються політики «відкритих дверей» НАТО, але в той самий час вони готові до оцінки занепокоєнь РФ у безпековій сфері. Тобто, Вашингтон бажав продемонструвати готовність до компромісу, при цьому не заперечуючи фундаментальних принципів Альянсу [88].

Спостерігаючи зростання військової активності коло українських кордонів, Сполучені Штати продовжували послідовні дипломатичні кроки. 15 лютого 2022 р. держсекретар США Ентоні Блінкен провів телефонну розмову з міністром закордонних справ РФ Сергієм Лавровим, у якій висловив стурбованість можливістю вторгнення Росії в Україну. Офіційний Вашингтон вимагає від Москви «перевіреної, достовірної та змістовної деескалації». Ця формула чітко описала підхід США до кризової ситуації: діалог можливий лише за умови конкретних дій, а не декларативних намірів [87].

Загалом політичні кроки Сполучених Штатів здебільшого були спрямовані на дипломатичне вирішення російсько-українського конфлікту. Починаючи з 2014 р., США підтримували ініціативи інших держав із врегулювання ситуації, такі як Мінські домовленості та Нормандський формат, однак не були їх безпосередніми учасниками. Сполучені Штати радше були рушієм політичного та економічного тиску через санкції, аніж організатором переговорних процесів. Їхня участь у врегулюванні конфлікту проявлялася через спроби спеціальних представників Держдепартаменту налагодити відносини з Кремлем, наприклад зустрічах у 2017-2018 рр. Курта Волкера та Владислава Суркова [40].

Невдача Мінських угод підтвердила обмеженість дипломатичних заходів: вони були орієнтовані скоріше на короткострокові компроміси задля

перемир'я, а не на стратегічне вирішення конфлікту. Загалом, до 2022 р. Сполучені Штати робили акцент на мобілізації європейської підтримки, а дипломатичні кроки не принесли очікуваних результатів. Однак після початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 р. США вийшли за межі ролі спостерігача та зайняли позицію безпекового партнера України у ключових сферах (економічній, військовій, політичній). Стратегія Вашингтона включала жорсткі санкційні обмеження поруч із міжнародним посередництвом. Санкції проти Росії були не просто покаранням, а й частиною переговорного процесу, адже їх обіцяли пом'якшувати в разі зміни поведінки Кремля. Поєднання примусу із пропозицією діалогу з одного боку ізолювало РФ, а з другого – ускладнювало швидке припинення конфлікту [40].

Сучасний переговорний вимір підтвердив прагнення США відігравати провідну роль у багатопольному міжнародному середовищі. Офіційний Вашингтон брав участь в ініціативах щодо припинення вогню, обміну полоненими, зернової ініціативи тощо. Незважаючи на роль інших держав, таких як Туреччина, Саудівська Аравія, Ватикан, американська присутність у переговорних процесах залишалася ключовою та надважливою [40].

Отже, дипломатична участь США у врегулюванні російсько-українського конфлікту еволюціонувала від спроб уникнення ескалації до створення системної стратегії підтримки України в багатьох сферах. Ще у 2014 р. Сполучені Штати прагнули закріпити свою роль як арбітра та гаранта міжнародних домовленостей. Спочатку американська участь у переговорних процесах була радше символом та елементом солідарності з Україною, але подальші кроки Вашингтона стали більш системними і поєднували дипломатію з примусом. Незважаючи на незначну результативність деяких переговорних процесів, саме американська дипломатія очолила антиросійську коаліцію, підкреслила важливість дотримання міжнародного права та дала необхідну Україні політичну підтримку.

3.3. Обґрунтування антиросійської санкційної політики та пояснення необхідності міжнародної підтримки України

Основним важелем тиску на Росію з боку США було накладення санкцій. Здебільшого вони були спрямовані проти посадовців та бізнесменів, а також створювали обмеження для фінансового, військового та енергетичного сектору РФ. Таким чином, під дію цих обмежень потрапили компанії нафтогазового сектору «Роснефть», «Газпромбанк», корпорації «Алмаз-Антей», «Уралвагонзавод» та інші [21].

З самого початку загострення конфлікту в Україні Сполучені Штати продемонстрували комплексний підхід у підтримці України, поєднуючи політичну, економічну, гуманітарну та безпекову допомогу з метою зміцнення суверенітету та підтримки демократії. США фінансували проведення реформ у правоохоронній та судовій сферах, підтримували боротьбу з корупцією, сприяли розвитку економічної стабільності та залученню міжнародних інвестицій. Так, у 2014 р. уряд США виділив Україні майже 320 мільйонів доларів допомоги, включно з мільярдною суверенною кредитною гарантією, що дозволило Україні випустити державні облігації та стабілізувати фінансовий сектор у кризовий період [46].

У сфері безпеки США виділили понад 118 мільйонів доларів на навчання та оснащення Збройних сил, Національної гвардії та Державної прикордонної служби України, надаючи бронежилети, транспортні засоби, прилади нічного бачення, радарні системи, патрульні катери та медичне обладнання. Додатково американські експерти допомагали розвивати здатність України самостійно забезпечувати оборону та підвищувати оперативну сумісність із силами НАТО [46].

У гуманітарній сфері американська допомога охоплювала підтримку внутрішньо переміщених осіб, постраждалих від конфлікту на Донбасі, включно з наданням продуктів харчування, готівки, ліків, гігієнічних та зимових наборів. США також фінансували роботу Спеціальної моніторингової

місії ОБСЄ, підтримували конституційні та децентралізаційні реформи, розвиток громадянського суспільства та незалежних ЗМІ, включно з російськомовними програмами Радіо Свобода та Голосу Америки [46].

Від моменту повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 р., Сполучені Штати Америки стали головним донором допомоги Києву. Україна стала найбільшим отримувачем американської зовнішньої допомоги з часів післявоєнної Європи, коли адміністрація Гаррі Трумена реалізовувала «план Маршалла» для відбудови континенту після Другої світової війни. За даними американських та європейських аналітичних центрів, з 2022 р. Конгрес США ухвалив п'ять масштабних пакетів підтримки, сукупний обсяг який сягає 175 мільярдів доларів. Більша частина коштів спрямована на військовий сектор, що підкреслює стратегічне значення України для національної безпеки США та євроатлантичної спільноти. Варто наголосити, що до фінансування української оборони долучилися й інші держави. Більшість країн НАТО та Європейського Союзу ухвалили масштабні пакети допомоги, проте Сполучені Штати залишилися безумовним лідером цього процесу [48].

Американська допомога була синхронізована з політикою контрольованої ескалації: вона забезпечувала підтримку України, водночас стримувала подальшу ескалацію з боку РФ. Станом на осінь 2023 р. головнокомандувач ЗСУ В. Залужний охарактеризував поточний стан війни як «глухий кут», однак обидві сторони не використали цю «зрілість конфлікту» для початку переговорів. Подальші зміни позиції США прямо залежали від ситуації на театрі воєнних дій. У таких умовах адміністрація Трампа опинилася перед необхідністю ухвалити рішення про потенційний перехід до нового рівня ескалації та дала сигнал можливості переговорів, тимчасово призупинивши частину військової допомоги для оцінки реакції РФ [4].

У 2025 р. відзначалася певна нестабільність у темпах і форматі американської підтримки України. У березні США тимчасово призупинили

постачання військової допомоги, проте після переговорів щодо припинення вогню в Саудівській Аравії поставки були відновлені. Аналогічна ситуація повторилася в липні, коли затримка частини озброєння тривала лише тиждень. Крім того, у середині 2025 р. США розглядали можливість передачі Україні зброї, закупленої за кошти союзників по НАТО, та водночас озвучували загрози економічного тиску на Росію і її торговельних партнерів у разі відсутності прогресу в переговорах щодо припинення війни [48]. Ці дії демонструють, що американська політика у цей період була безпосередньо пов'язана з динамікою конфлікту, а зміни в підтримці України залежали від конкретних етапів бойових дій і результатів дипломатичних контактів.

Таким чином, еволюція американської допомоги демонструє поступовий перехід від здебільшого економічно-технічної підтримки в період з 2014 по 2021 р. до комплексної військово-політичної після 2022 р.. Якщо до початку повномасштабного вторгнення Сполучені Штати допомагали через окремі програми, то після вони фактично стали гарантом безпеки України та забезпечили її обороноздатність у цьому протистоянні. У той самий час, принцип контрольованої ескалації підкреслив бажання США не вступати у пряму конфронтацію із Росією.

РОЗДІЛ 4. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИКИ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ АДМІНІСТРАЦІЙ Б. ОБАМИ, Д. ТРАМПА І ДЖ. БАЙДЕНА: КОМУНІКАТИВНИЙ ВИМІР

4.1. Еволюція наративів безпеки та оборони у риториці Б. Обами, Д. Трампа і Дж. Байдена

Безпекова та оборонна риторика у зовнішньополітичній комунікації президентів США є одним із ключових засобів формування ролі Сполучених Штатів у світі. У контексті російсько-української війни ця риторика зазнала суттєвих змін, відображаючи зміну адміністрацій та трансформації міжнародної безпекової архітектури. Починаючи від моменту анексії Криму та збройного конфлікту на Донбасі, наративи Вашингтона поступово переходили від політики «занепокоєння» до «стримування агресора». Особливо яскраво зміни простежуються у період каденцій Дональда Трампа та Джозефа Байдена, адже зміна ідеологічних акцентів призвела до еволюції безпекової риторики. Українське питання стало яскравим прикладом цієї трансформації.

Перша каденція Дональда Трампа (2017-2021 рр.) відзначилася розривом із традиційною для Сполучених Штатів риторикою «глобального лідерства» та колективної безпеки. Концепція «America First» ставила пріоритетом внутрішні інтереси над будь-якими зовнішніми зобов'язаннями. З точки зору цього підходу безпека розглядалася не як спільне прагнення, а як об'єкт раціонального обміну між державами. Дональд Трамп керувався припущенням, що партнерство має сенс лише в тому випадку, коли воно несе вигоду для Сполучених Штатів. Основними принципами політики Трампа були економічний егоїзм, недовіра до союзництв та скепсис щодо НАТО. Безпекова риторика його адміністрації брала за основу бізнесову логіку: міжнародна політика є системою контрактів, а не простором моральних принципів [60].

Підхід Трампа робить акцент на зміщенні безпекового наративу з морально-ідеологічного на матеріально-економічний рівень. У своїх виступах президент наголошував на тому, що сильна економіка є найкращим гарантом

національної оборони. Тобто, з його точки зору, безпека трактувалася як інвестиція, а ідея економічної оборони стала ключовим елементом його риторики [69].

У цьому контексті українське питання займало подвійне місце. З одного боку, воно залишалося важливим для антиросійської частини Конгресу, тому допомога Києву продовжувалася. З іншого – у персональному сприйнятті Трампа Україна асоціювалася з політичними проблемами. Зокрема це стосувалося тем корупції, економічних проблем та політичних скандалів, наприклад, ситуація навколо його радника Пола Манафорта та підозрами у втручанні України у вибори 2016 р. [15]. Таким чином, у Трампа було сформоване стійке негативне ставлення до Києва. Як наслідок, українське питання стало не просто аспектом зовнішньої політики, а фактором внутрішньополітичної боротьби [60].

Незважаючи на скептицизм з боку Трампа, на практиці його політика щодо України мала суперечливий, але виразний зміст. Саме за каденції Трампа було ухвалено рішення про постачання протитанкових ракетних комплексів Javelin, а в період з 2014 до 2021 рр. США надали Україні 2,5 млрд доларів військової допомоги [51]. Це дозволило Трампу позиціонувати себе як більш «рішучого» лідера, ніж Барак Обама, хоча його політичний курс був незмінним.

Одна з основних суперечливостей трампівської риторики полягала у розриві декларативної та оперативної політики. У публічних виступах президент уникав формулювань про Росію як агресора, у той час як Конгрес і Держдепартамент формулювали чіткішу позицію. Наприклад, оприлюднена у липні 2018 р. «Кримська декларація» підтвердила невизнання анексії Криму, однак сам Трамп рідко висловлювався на тему російської агресії та всіляко натякав на можливість «угоди з Москвою» [36]. Таким чином, американський дискурс щодо українського питання поєднував збільшення військової допомоги із обережною риторикою.

Варто звернути увагу на те, що Трамп нерідко прагнув перетворити будь-яку політичну дію на елемент переговорного процесу. Постачання України військової допомоги нерідко подавалося як інструмент впливу, а не прояв підтримки. Одним із найяскравіших прикладів цьому став скандал, відомий як «Українагейт». Початком конфлікту стало оприлюднення влітку 2019 р. інформації про телефонну розмову між Дональдом Трампом та Володимиром Зеленським, щойно обраним президентом України. Офіційна стенограма, опублікована Білим домом 25 вересня 2019 р., свідчить про те, що Трамп закликав Зеленського «розібратися» зі справами колишнього віцепрезидента Джозефа Байдена та його сина Гантера. Разом із тим, Білий дім призупинив виділення військової допомоги Україні [93].

Цей інцидент став «точкою зіткнення між інтересами держави і приватними політичними мотивами президента». По суті, безпекова допомога з елемента стратегічного партнерства між США та Україною перетворилася на інструмент особистого політичного тиску. Це кардинально відрізнялося від традиційної риторики американської зовнішньої політики, в основі якої лежить ідея демократії та союзництва [60]. Згодом ситуація набула публічного розгласу, коли співробітник американських спецслужб повідомив Конгрес про можливий тиск Трампа на український уряд. Проведене розслідування призвело до імпічменту президента наприкінці 2019 р.. Хоча пізніше Трампа було виправдано, наслідки скандалу призвели до зниження довіри між Сполученими Штатами та Україною. В офіційному щорічному аналітичному звіті Конгресу підкреслювалися серйозні наслідки для системи ухвалення рішень у сфері національної безпеки. Саме після скандалу було ухвалено низку законодавчих ініціатив, які ускладнюють блокування вже схвалених пакетів допомоги без згоди обох палат. Можна сказати, «Українагейт» символізував кризу американської безпекової політики за каденції Трампа. Скандал показав, що ізоляціонізм Трампа та його риторика «America First» підриває довіру до

США з боку міжнародної спільноти та загрожує внутрішній системі прийняття рішень [28].

В ідеологічному сенсі політика Дональда Трампа відповідала концепції «offshore balancing» в рамках неореалізму. Проаналізувавши американо-українські відносини крізь цю призму, можна зазначити, що такі відносини не є рівноправними, адже це держави з різними можливостями та статусом у міжнародній системі. Сполучені Штати є наддержавою, що прагне стримання ревізіоністських амбіцій Росії та посилення власного впливу в Європі. З такої позиції Україна розглядається як держава середньої ваги: вона важлива для стримування Росії та забезпечення стабільності у Європі, але не є рівноправним партнером США. У межах двосторонніх відносин з Україною Сполучені Штати намагаються не порушити європейський баланс сил та уникнути прямої конфронтації з Росією. У той самий час Україна прагне розвивати партнерські відносини із США задля зміцнення її незалежності та посилення оборонних можливостей у контексті російської збройної агресії. Згідно з концепцією офшорного балансування, Сполучені Штати, як найвпливовіша держава у міжнародному середовищі, використовують своїх регіональних союзників для стримування ворожих держав. Дана концепція базується на об'єднанні дій партнерів у регіоні, нарощуванні їхньої обороноздатності тощо. Саме це дозволяє американському уряду підтримувати оптимальний баланс сил у важливих з геополітичної точки зору регіонах. Отже, у цій стратегії Україна постає у ролі посередника у стримуванні Росії, але не суб'єктом рівноправного партнерства. Саме тому в риториці Трампа безпека є договірною категорією, а оборона предметом торгівлі, де підтримка залежить від вигоди та сприятливих політичних умов [60].

З приходом до влади Джозефа Байдена у 2021 р. дискурс Сполучених Штатів у сфері безпеки зазнав суттєвої зміни. Байден повернувся до концепції ліберального інтернаціоналізму, традиційного для Демократичної партії курсу. В основі такої стратегії лежать демократичні цінності, міжнародна

відповідальність та колективна оборона. У своїй промові на Мюнхенській конференції з безпеки в лютому 2021 року Байден зазначив: «Америка повернулася. Трансатлантичний альянс повернувся». Його риторика сигналізувала союзникам про кінець епохи ізоляціонізму. Серед ключових наративів Джозефа Байдена про Україну можна виділити позиціонування її як партнера у захисті європейської стабільності та «форпосту свободи». Адміністрація Байдена чітко визначила російську збройну агресію як глобальну загрозу міжнародному порядку, а підтримку України як моральне зобов'язання Сполучених Штатів [64]. У Національній стратегії безпеки США 2022 р. Байден чітко позиціонував Росію як загрозу для міжнародної системи, що порушує закони з точки зору міжнародного права. Стратегія стверджує, що «Росія становить безпосередню загрозу для вільної та відкритої міжнародної системи, безрозсудно порушуючи основні закони міжнародного порядку сьогодні, як показала її жорстока війна-агресія проти України» [58].

Порівняння Національних стратегій безпеки (National Security Strategy, NSS) адміністрацій Дональда Трампа та Джозефа Байдена продемонструвало спільні та відмінні підходи США до глобальних викликів, міжнародної безпеки та партнерств. Обидві стратегії за основу беруть захист національних інтересів та покращення економічного становища Сполучених Штатів, але відчувається різниця у засобах для досягнення цих цілей та тональності наративів. Риторика Трампа включає в себе вже згаданий вище принцип «America First», де основоположними є захист американського населення, економічне процвітання, підтримка миру через силу та розширення впливу США у світі. У його підході Сполучені Штати постають центральним гравцем у військовій, інформаційній та економічній сферах. Окрему увагу Трамп приділяє національній безпеці та енергетичній незалежності, а також важливості взаємодії з ключовими гравцями на міжнародній арені – Росією та Китаєм. В свою чергу Байден у NSS робить акцент на конкуренції з автократіями і підкреслює різницю між Росією та Китаєм. На перший план він ставить

міжнародне співробітництво та об'єднання демократичних країн, тоді як покращення економіки перебуває у тісній взаємозалежності із глобальною конкуренцією. Демократична адміністрація у своїй стратегії зосереджується на кліматичних загрозах, міграційній політиці та ризиках екстремізму всередині країни, що демонструє більш комплексний підхід до бачення безпеки [39].

У риториці Байдена часто робиться акцент на моральних зобов'язаннях США перед демократичними країнами, які зазнають зовнішньої агресії. Його промова від 24 лютого 2022 р., проголошена в контексті повномасштабного вторгнення Росії в Україну, є яскравим прикладом використання наративів для формування міжнародної концепції безпеки та оборони. Ключовими акцентами виступу були засудження російської агресії, демонстрація підтримки України та пояснення кроків США щодо стримування ворога. Визначальною рисою наративів Байдена є доказовість: згадано пересування російських військ, накопичення ресурсів Росією тощо [65].

Окремо варто зазначити, що промова спрямована на координацію міжнародної відповіді. Байден позиціонує Сполучені Штати як арбітра глобальної безпеки і постійно підкреслює значимість союзників, таких як ЄС, Велика Британія, Канада, Австралія тощо. Основними точками впливу є санкційний та економічний тиск, однак акцент робиться саме на довгострокове стримування агресора. Військове стримування також присутнє у риториці Джозефа Байдена. Він прагне уникнути прямого втручання в конфлікт, проте надати потрібну допомогу: «Наші сили не воюватимуть в Україні, але ми захищатимемо кожен дюйм території НАТО з усією силою американської могутності». Таким чином, наративи Байдена є вдалим прикладом поєднання дипломатичного, військового та економічного дискурсів у формуванні безпекової риторики. Вони легітимізують дії США, зміцнюють колективну оборону Альянсу та формують образ Росії як країни-агресора [65].

За своєї другої каденції Дональд Трамп відновив економікоцентричну модель зовнішньої політики. Він визначає торговельні проблеми не лише як економічні труднощі, а й як загрозу обороноздатності держави. Трансформувалося саме уявлення про безпеку: класична військова модель змінилася на економічно-індустріальну. У контексті цього наративу Трамп бачить економічну самодостатність Сполучених Штатів як «інструмент стримування», адже якщо держава не потребує допомоги ззовні, вона не є вразливою з точки зору національної безпеки [45]. У контексті російсько-української війни центральним елементом безпекової риторики адміністрації Трампа були гарантії безпеки для України у рамках потенційних мирних угод з Росією. У такому випадку Сполучені Штати виступили б гарантом безпеки та головним арбітром у процесі післявоєнного врегулювання. Образ активної залученості та ключової ролі США у гарантуванні безпеки створюють публічні демонстрації підтримки Зеленського, організація тристоронніх зустрічей та зідзвони з Путіним. Водночас спостерігається певна гібридність – поєднання політичної підтримки України з тиском на владу. Президент США схилив Київ до компромісів на кшталт відмови від Криму або членства в НАТО [90].

Отже, еволюція безпекових наративів у риторичі Дональда Трампа та Джозефа Байдена відображає зміну інтерпретації американської зовнішньополітичної думки. Каденція Трампа відзначилася відходом від ліберального інтернаціоналізму, просуванням концепції «America First» та спробою переформатувати міжнародний вплив у площину економічного прагматизму. Його позиція демонструє не лише ізоляціонізм, а й комерціалізацію безпеки, де оборона є контрактом, який можна розірвати у разі «неприбутковості» угоди. Трампівський підхід відображає тенденцію поступової деморалізації зовнішньої політики, адже він поступово витісняє ціннісні аспекти – мораль, партнерство, взаємодопомога. Традиційний для Сполучених Штатів наратив «вільний світ проти автократій» витісняється новим, прагматичним – «вигода – витрати».

У риториці Джозефа Байдена щодо безпеки та оборони простежується відхід від трампівського ізоляціонізму до ліберального інтернаціоналізму. На відміну від свого попередника, він послідовно просуває наратив про нерозривність безпеки Сполучених Штатів з безпекою їх партнерів. Можна сказати, що адміністрація Байдена прагнула відновити комунікативний та дипломатичний характер зовнішньої політики. Однак із поверненням Дональда Трампа на посаду президента у 2025 р. безпекова риторика США знову зазнає змін. Його друга каденція демонструє поєднання економічного прагматизму та дипломатичних заходів. Бажання забезпечити гарантії безпеки для України в рамках угоди з Росією свідчить про зміщення акценту з суто економічних питань на стратегічну дипломатію. Така зміна риторики підкреслює, що зовнішньополітичний курс США є адаптивним, адже наративи безпеки формуються згідно поточних ціннісних орієнтирів, економічної потужності та оборонного потенціалу.

4.2. Економічний та санкційний дискурс у заявах президентів

У сучасних міжнародних відносинах санкції виступають не просто засобом економічного тиску: вони є інструментом реалізації принципів міжнародного права та підтримки світової безпеки і стабільності. Їхнє застосування є необхідністю з боку міжнародної спільноти, яка прагне покарати порушника та запобігти потенційним агресивним діям в майбутньому. Російсько-українська війна підтвердила факт того, що санкції можуть виступати механізмом глобальної відповідальності та об'єднати держави навколо спільної мети – припинення збройної агресії Росії проти України [25].

Як визначає О. В. Ткаченко, міжнародні санкції виступають формою колективної безпеки, що прагне гарантувати дотримання норм міжнародного права. Їхній зміст виходить за межі економічного контексту, адже сьогодні санкційні обмеження базуються на моральних і правових засадах. Саме санкції

допомагають міжнародній спільноті впливати на агресора, але при цьому не вдаватися до військових дій [25].

Економічні санкції стали одним із основних інструментів американської зовнішньої політики та ключовим важелем тиску на агресора у період російсько-українського конфлікту. Упродовж останніх десятиліть санкційна політика неодноразово ставала не просто засобом економічного тиску: часто вона була економічним сигналом, який визначав позицію США стосовно тих чи інших подій на міжнародній арені.

Перша каденція Дональда Трампа (2017-2021 рр.) відзначилися помітним зростанням кількості санкційних заходів, однак їх ефективність була неоднорідною. Санкційна кампанія його адміністрації характеризувалася «втратою стратегічного імпульсу» та «інституційною інертністю», що стало причиною зниження ефекту «стримування» санкцій щодо Росії. У період президентства Дональда Трампа санкційна політика втратила послідовність, а її необхідність часто була продиктована економічними інтересами США [59].

Основним недоліком санкційної політики тих часів є втрата стратегічного імпульсу. У період завершення каденції Обами та початку президентства Трампа існувало поняття «стриманого очікування», коли керівництво США не поспішало з новими санкціями, сподіваючись налагодити дипломатичні зв'язки з Москвою та врегулювати конфлікт на сході України. Проте позитивних наслідків такий підхід майже не дав. Замість реформування санкційної стратегії адміністрація фактично призупинила процес накладення обмежень, що призвело до втрати Москвою відчуття тиску з боку США. Таким чином, російське керівництво перестало сприймати санкції як серйозну загрозу, а тривалий застій у американській санкційній кампанії призвів до зниження ефективності вже запровадженої політики [59], [70].

Також слабкою стороною санкційної кампанії Трампа стала відсутність реальної взаємодії між двома гілками влади – виконавчою та законодавчою. Як

зазначає Річард Неф'ю у дослідженні Центру глобальної енергетичної політики Колумбійського університету, роль Конгресу у процесі накладення обмежень нерідко зводилася до «символічних жестів». Прийняття законів, таких як *Countering America's Adversaries Through Sanctions Act (CAATSA)* 2017 р., не підкріплювалося моніторингом їхнього виконання. Незважаючи на те, що законодавча база дозволяла уряду розширювати санкції проти російських енергетичних структур, він нерідко або відкладав, або пом'якшував впровадження (особливо якщо мова йшла про потенційну шкоду для американського бізнесу). Слабка координація між гілками влади нерідко ставала причиною дезінформації. Наприклад, коли Конгрес декларував чітку жорстку позицію щодо РФ, президент у публічних висловлювання міг заперечувати потребу у збільшенні тиску, що підривало внутрішню цілісність американського політичного курсу. Така риторична подвійність створювала відчуття, що США не мають єдиної системи прийняття рішень, а це, у свою чергу, дозволяло Росії «грати на суперечностях» [59], [47].

Окрім цього варто виокремити особисте небажання президента Трампа підтримувати санкції проти Росії. На думку Р. Неф'ю, було відчуття, що «сам президент не підтримує санкції як політичний інструмент щодо Росії». Навіть під час виборчої кампанії у 2016 р. Трамп систематично виступав за «покращення відносин з Росією» та допускав можливість «визнання анексії Криму» в обмін на налагодження двосторонніх відносин. Будучи президентом, він блокував санкції, раніше схвалені Конгресом, затримував їх імплементацію тощо [59].

Також недоліком можна вважати викривлене міжнародне сприйняття мотивів санкційної політики США. У міжнародному середовищі сформувалося чітке переконання, що американські обмеження проти РФ несуть в собі скоріше економічний підтекст, наприклад, бажання витіснити російський газ з європейського ринку. Американська санкційна система створила у європейців враження, що США керуються власною вигодою, а не

міжнародною безпекою. Було підірвано комунікаційний баланс у трансатлантичній взаємодії: партнери почали сприймати санкційні обмеження не як спільний інструмент стримування ворога, а як формат економічної конкуренції [59].

Отже, відсутність цілісної довготривалої стратегії стала найглибшою проблемою санкційного курсу Трампа. Дуалізм між політикою примирення та конфронтації створив атмосферу недовіри до США як партнера через їхню непередбачуваність. Офіційна риторика декларувала економічний тиск, але вона була поєднана з політикою вибіркової поблажливості, що підривало довіру партнерів США на міжнародній арені.

Порівняно з підходом Трампа, санкційна політика Джозефа Байдена із самого початку була спрямована на відновлення єдності Заходу. Після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 р. Вашингтон оголосив про «швидкі та жорсткі санкції», які мали на меті відключення Росії від світової економічної системи та ізоляцію в цілому. У своїх публічних зверненнях Байден підкреслював, що санкції несуть не лише фінансовий, а й морально-політичний характер – вони виступають у якості відповіді всього демократичного на агресію [74].

Архітектура санкційної політики охоплювала економічні, технологічні, транспортні та, навіть, персональні обмеження. Метою санкцій було позбавлення агресора ресурсів для ведення військових дій та створення ефекту виснаження на довгостроковій перспективі. Як зазначає А. Меншеніна, обмежуючі заходи проти РФ є проявом як економічного примусу, так і політичного сигналу. Факт синхронного впровадження санкцій США, ЄС та багатьма країнами світу засвідчив, що міжнародна співпраця ґрунтується на принципі колективної відповідальності [56].

Варто зазначити, що санкції США за каденції Джозефа Байдена були впроваджені у координації з Європейським Союзом, що є основною

відмінністю від епохи Дональда Трампа. Такий формат обмежень допоміг створити багатовимірний комплекс санкційного стримування РФ, спрямованого як на банки та підприємства, так і на окремі групи осіб та олігархічні структури. Колективний характер економічного тиску показав політичну єдність Заходу та підвищив довіру до американського лідерства у світі [74].

Ключовою характеристикою санкційної системи є її багатовимірність. З економічної точки зору вона включала в себе скорочення ВВП, обмеження обігу валюти та зменшення інвестицій, а з політичної – позбавлення Росії статусу надійного партнера та знецінення її ролі у міжнародно-політичному житті. Запровадження обмежень у ключових галузях означало поступову ізоляцію агресора від світової спільноти. При цьому варто зазначити, що санкційні механізми не завжди результативні в тій мірі, у якій це очікується. Російська економічна система проявила адаптивність, наприклад, переорієнтувала торгівлю на Китай, що дозволило частково компенсувати втрати [56]. Це підтверджує той факт, що ефективність санкційних обмежень перебуває у прямій залежності від політичної єдності держав, адже розбіжності між партнерами зменшують їх дієвість [25].

Дослідники відзначають, що адміністрація Байдена вперше за довгий час сформувала цілісну санкційну систему, яка надзвичайно тісно пов'язана із міжнародним партнерством [56]. Підсилюючи легітимність та необхідність обмежень, американський лідер використовував наративи «спільної боротьби за справедливість», що є абсолютним протиставленням прагматизму Трампа. Зовнішньополітична риторика Байдена поєднувала економічну раціональність та моральні наративи: у цьому випадку санкції зображуються не як ціль, а як інструмент досягнення безпеки через відновлення міжнародного правопорядку [86].

У своїй промові від 24 лютого 2022 р. президент Джоозеф Байден зазначив основні принципи санкційної політики Сполучених Штатів у якості відповіді

на повномасштабне вторгнення РФ в Україну. Його виступ став не просто реакцією на збройну агресію, але й документом, що визначив морально-правові та концептуальні засади економічного тиску як засобу захисту міжнародної безпеки. Значне місце у висловлюваннях Байдена посідала санкційна політика, оскільки, використовуючи її, він апелював до глобальної відповідальності. Він стверджував: «Сьогодні я санкціоную додаткові сильні санкції та нові обмеження на те, що може бути експортовано до Росії. Це накладе суворі витрати та нові обмеження на російську економіку як негайно, так і з часом». Президент США продемонстрував стратегічну спрямованість санкційної системи, адже швидка реакція поєднується із довгостроковим ослабленням потужності держави-агресора. Окремо Байден підкреслив, що санкції були «спеціально розроблені таким чином, щоб максимізувати їхній довготривалий вплив на Росію та мінімізувати вплив на США і союзників», що свідчить про прагнення збереження власної економічної стабільності Сполучених Штатів та колективного Заходу [65].

Окрім цього Джозеф Байден наголошує на геополітичному вимірі санкцій – їхній колективній природі. Він стверджує, що США «не діють самотійно», а координують свої кроки «з партнерами, які представляють понад половину світової економіки». Таким чином, Байден формує наратив «єдності Заходу», який є одним із провідних елементів зовнішньополітичної комунікації його адміністрації [65].

Варто зазначити, що висловлювання Байдена відзначалися послідовністю та структурованістю у передачі політичних сигналів – при чому як союзникам, так і противникам. Наприклад, 31 травня 2022 р. у статті The New York Times президентом США було окреслено ті самі «червоні лінії» американської політики, перехід за межі яких буде неприпустимим для Сполучених Штатів. Зокрема, йдеться про те, що Вашингтон не відправлятиме американські війська воювати в Україні та не буде атакувати російські сили задля того, щоб уникнути прямого зіткнення з Росією. Водночас Сполучені

Штати обіцяли забезпечити «все необхідне для захисту свободи». У своїй риториці Байден поєднує погрози та стриманість, що дозволяє йому, з одного боку, продемонструвати рішучість, а з іншого – не переходити межі ескалації конфлікту [27], [62].

Одночасно з цим у межах санкційного дискурсу Джозеф Байден сформулював нову концепцію застосування економічного тиску. Як відзначає Пітер Гаррелл, за каденції Байдена санкції стали стратегічним елементом системи міжнародної безпеки. Після невдалої політики «максимального тиску» за часів Трампа нова адміністрація переорієнтувала акценти на партнерство в рамках G7, синхронізацію санкційних інструментів та їхню цілісність. Байден мав на меті не лише короткостроково вплинути на агресора, а створити довгостроковий ефект виснаження російської економіки. Його адміністрація розглядала санкції як частину ширшої стратегії стримування і виснаження противника. Таким чином, санкції стали символом політики терпіння, а не імпульсивного тиску [61].

Водночас відмінною рисою адміністрації Байдена стало поєднання економічного тиску з дипломатичним діалогом. Це резонує із висновками Аллісона, який підкреслює, що риторика Байдена була спрямована на запобігання ескалації конфлікту через поєднання санкційного тиску, підтримки партнерів та уникнення надмірного тиску, що міг би стати причиною загострення конфлікту. Таким чином, санкції виступають у якості інструменту балансування між силовими та дипломатичними способами впливу.

Звичайно, риторика Байдена відрізнялася сильним моральним підґрунтям. У своїх висловлюваннях він зазначав, що санкції мають не стільки каральний, скільки захисний характер, адже вони направлені не на руйнацію російського народу, а на порятунок українського. Саме в цьому полягає концептуальна різниця між наративами Байдена та економічно-прагматичною риторикою Трампа. У своїй промові від 24 лютого 2022 р. Байден неодноразово

наголошував, що США та союзники запроваджують санкції з метою ослаблення Росії та погіршення її здатності вести війну. Таким чином, санкції виступають як відповідь на безпрецедентний акт агресії, а не помста. Про спроби формування етичної легітимності дій США у міжнародному середовищі свідчить численне згадування слів-наративів про світову відповідальність, захист та демократію [65], [61].

Однією із найсильніших рис риторики Байдена було створення образу колективної відповідальності. Його виступи насичені наративами про спільність, єдність та партнерство, що різко контрастує з ізоляціоністськими поглядами Трампа. Це було не лише зверненням до американського суспільства, а й закликом для міжнародних партнерів. Як зазначає Р. Аллісон, саме завдяки такій риториці Байден зміг формувати «гнучкі правила стримування ескалації», основою яких була довіра між західними партнерами [27].

Окрім цього, Р.Аллісон виокремлює три основні виміри санкційної політики Байдена. Перш за все, це моральний характер, оскільки санкції виступають у якості відповіді цивілізованого світу на акт агресії з боку Росії. По-друге, санкційна риторика базувалася на інституційному вимірі, адже президент США систематично наголошував на ролі НАТО, ЄС та G7 як надійних партнерів у забезпеченні санкційного тиску. По-третє, стратегія Байдена мала довготривалий вимір: санкції стали частиною політики стримування, що була спрямована на запобігання ескалації конфлікту [27].

Отже, під час російсько-української війни санкційна риторика Джоєфа Байдена поєднувала моральний імператив, стратегічну стриманість та демонстрацію єдності Заходу. Також вона базувалася на реалістичності та колективній відповідальності. Ключовими аспектами санкційної політики Байдена можна вважати довгостроковість та стратегічну рішучість, оскільки саме за його каденції санкції стали не лише економічною зброєю, а й елементом нової архітектури світової безпеки.

Під час своєї другої каденції Дональд Трамп демонструє поступову трансформацію санкційного та дипломатичного дискурсу щодо Росії та України. Якщо під час передвиборчої кампанії він заявляв про можливість завершення війни за 24 години, то вже у перші місяці після інавгурації у 2025 р. його риторика стала обережнішою та дещо суперечливою. З одного боку, Трамп прагне продемонструвати жорсткість по відношенню до Москви, а з іншого – не бажає остаточно руйнувати можливість політичного діалогу з Путіним. Як і під час своєї першої каденції Трамп тяжіє до персоналізованого стилю дипломатії, у рамках якого саме лідери держав відіграють ключову роль у врегулюванні конфліктів. Через таку позицію він намагається виступати у ролі посередника у російсько-українському конфлікті, розглядаючи санкції у якості інструменту тиску, що може змусити сторони до переговорів [79].

Виступи Трампа навесні 2025 р. показують, що він відкрито почав заявляти про розчарування через відсутність прогресу у переговорному процесі (зокрема, іде мова про зустріч з Путіним на саміті на Алясці). Він допускає можливість впровадження «масштабних санкцій» проти Росії, якщо вона не поступатиметься у переговорах. Водночас президент не приховує той факт, що остаточне рішення про санкції може бути скасоване, якщо Путін погодиться на запропонований ним формат мирної угоди. Риторика Трампа в цьому контексті підсвічує баланс між погрозами та поступками, що створює простір для маневрування. Таким чином, лідер Сполучених Штатів зберігає невизначеність як інструмент політичного впливу, щоб вдало маневрувати в рамках обраної зовнішньополітичної стратегії [79].

Ключовою особливістю другої каденції Трампа є посилення критики на адресу Росії. Якщо ще на початку 2025 р. він проявляв повагу до Путіна, підкреслюючи, що він «ніколи не порушував свого слова», то вже навесні його висловлювання набувають негативного забарвлення. Після серії російських атак на Київ президент Сполучених Штатів закликав російського лідера «зупинитися», а влітку заявив, що він «збожеволів» [50]. Однак, навіть у

моменти найгострішої критики, Трамп не відмовляється від можливості діалогу. Його стратегія близька до «реалістичного прагматизму», що є характерним для першої трампівської каденції, але вже з новими елементами – балансуванням між демонстрацією сили та готовністю до компромісу [79].

Паралельно в економічному дискурсі починає фігурувати нове поняття – «другий етап санкцій». Трамп заявив про нього восени 2025 р. і не конкретизував його зміст, але мова йшла про впровадження санкцій проти країн, що продовжують закупівлю російської нафти. Такий підхід Трампа демонструє його прагнення підсилити економічну ізоляцію РФ через вплив на її партнерів (насамперед, ідеться про Індію та Китай) [83]. Окремо варто підкреслити, що цією позицію президент США підкреслює власну роль як глобального лідера, який може диктувати економічні правила як своїм союзникам, так і противникам.

Отже, друга каденція Дональда Трампа демонструє спробу переосмислення санкційної політики США. Його риторика у 2025 р. набула гібридного характеру, адже поєднує в собі символічні погрози, економічні заходи та дипломатію. Санкції у його політиці не є самоціллю, адже тепер вони виступають як частина переговорного процесу, інструмент, за допомогою якого можна досягти припинення війни.

Таким чином, сучасний економічний та санкційний дискурс у зовнішній політиці США є відповіддю на світові виклики та загрози міжнародному правопорядку. Сьогодні санкції не є суто інструментом тиску, а виступають у якості політичного меседжу та елементу стратегічної комунікації. Наративи Джозефа Байдена у сфері санкційної політики формувалися у загострену фазу російсько-української війни. Його риторика сформувала новий етап у санкційній системі Сполучених Штатів, де органічно поєднуються прагматизм і мораль, стриманість і рішучість. Байден відмовився від ізоляціоністської логіки попередньої адміністрації і перетворив санкції на акт колективної відповідальності, адже його політика базувалася на міжнародному

партнерстві. Його промови під час війни були спрямовані як на окреслення допустимих меж для агресора, так і на моральну аргументацію санкційного механізму.

На противагу цьому Дональд Трамп продемонстрував транзакційний підхід до санкційної політики. Його риторика ґрунтувалася на економічній вигоді і бажанні досягнення політичної мети, а не на прагненні стабільного стримування агресора. На відміну від Байдена, який визначає санкції як засіб колективної відповідальності, Трамп позиціонує їх як елемент переговорної гри – тобто обмеження можна посилити, послабити або скасувати в залежності від поведінки опонента. У цьому проявляється прагматичний реалізм Трампа, який використовує санкційну політику як демонстрацію власної сили та особистої значущості.

Еволюція санкційного дискурсу у заявах обох президентів дозволяє зробити висновок, що санкції у політиці Сполучених Штатів із економічного механізму перетворилися на мову геополітики. Більше того – вони стали показником лідерського стилю. Таким чином, санкційна риторика Байдена і Трампа відображає не просто різні політичні стратегії, а протиставляє два конкуруючі наративи про положення США у XXI столітті. З одного боку, Сполучені Штати виступають у ролі морального гаранту міжнародного правопорядку, а з другого – як автономний арбітр світового балансу сил.

4.3. Президентська риторика про міжнародні союзи та партнерства

Сучасне міжнародне середовище демонструє, наскільки значущим чинником у формуванні зовнішньополітичних орієнтирів є риторика політичних лідерів. Вона не лише несе в собі наміри політики держави, а й культурні особливості, ідеологічні засади та стратегічні пріоритети. У цій площині цікаво розглянути риторичні підходи президентів США Дональда Трампа та Джозефа Байдена, які репрезентують абсолютно протилежні типи

політичної комунікації та є представниками різних політичних партій. Каденції обидвох президентів припали на російсько-українську війну, однак їхні погляди на союзництво, роль НАТО та ціннісні орієнтири щодо міжнародного партнерства суттєво різнилися. У свою чергу це вплинуло на політичну єдність Заходу, глобальну довіру до Сполучених Штатів та їхнє позиціонування себе на міжнародній арені.

Зовнішньополітична риторика Дональда Трампа відзначилася феноменом, який дослідниками було визначено як «інституційна неузгодженість» і «транзакційність» політики. Рут Дайермонд зазначає, що для адміністрації Трампа характерними були постійні розбіжності між заявами президента та Держдепартаменту, що є ознакою відсутності цілісної зовнішньополітичної стратегії. Складалося враження, що офіційна позиція США щодо російсько-української війни не мала чіткого змісту і варіювалася в залежності від обставин. Промови Трампа часто були сповнені імпульсивними висловлюваннями, різкими змінами тональності, що підривало авторитет американського уряду серед партнерів по НАТО. Адміністрація США дотримувалася позиції засудження анексії Криму і збройної агресії на сході України та чинила системний санкційний тиск на Росію, у той час як особисто Трамп ставив під сумнів доцільність санкцій і бажав налагодження відносин із Москвою. Саме через це політика Сполучених Штатів виглядала неузгоджено та суперечливо, а президентська риторика породжувала відчуття невизначеності у партнерів [38].

Цей феномен корелюється з концептом «транзакційної дипломатії», проаналізованим у дослідженні Аншула В'яса. Якщо традиційна дипломатія частіше за все орієнтується на колективну безпеку, міжнародне право та демократичні засади, то транзакційна бере за основу принцип взаємної вигоди, де зовнішньополітичні дії є своєрідними угодами. У політиці Трампа це проявляється у сумнівах щодо економічної доцільності партнерства, адже неодноразово НАТО трактувалося ним як «нечесна угода», у якій США

«переплачують», а Європа користується парасолькою безпеки. На його думку, фінансові внески союзників замалі, тоді як США є найпотужнішим членом альянсу [11]. У такому випадку комунікація США набула дещо ринкових ознак: безпекові гарантії ставали предметом умовного «торгу». Таким чином, ідея взаємодопомоги та колективної безпеки перетворилася на інструмент одноосібного впливу, що підірвало довіру до США як до надійного партнера [92].

Яскравим прикладом риторики Дональда Трампа є його публічні висловлювання у соціальних мережах, адже саме цей політик зробив «twiplomacy» невід'ємною частиною своєї політичної комунікації. Наприклад, у твіті від 10 липня 2018 р. він стверджує: «Країни НАТО повинні платити БІЛЬШЕ, Сполучені Штати повинні платити МЕНШЕ. Дуже несправедливо!» [42]. Даний допис своїм емоційним забарвленням передає всю суть транзакційного підходу Трампа до партнерських відносин. Президент залишає поза увагою наративи про спільні цінності, колективну відповідальність і взаємодопомогу, натомість на перший план виносить економічну складову. З одного боку, такі заяви можуть стимулювати союзників збільшувати оборонні витрати. Однак з іншого боку, комунікаційний стиль Трампа підриває основу відносин між країнами-членами НАТО – довіру, яка вибудовувалася роками.

На прес-конференції після саміту НАТО в Брюсселі 12 липня 2018 р. виступ Дональда Трампа став черговим підтвердженням його зовнішньополітичної риторики. Саме тоді Трамп заявив, що США «сплачують до 90% витрат НАТО», що, на його думку, є несправедливим по відношенню до американців. Проте саме завдяки його тиску на союзників вдалося збільшити фінансування Альянсу на 33-40 млрд доларів. Таким чином, Трамп оцінює оборонну співпрацю не в ціннісній, а в економічній площині. Хоча президент і стверджує, що «відданість Сполучених Штатів альянсу залишається дуже сильною», але єдиною умовою цьому є рівноправність партнерів (тобто їх внесків у колективну оборону) [67].

Саміт НАТО в Брюсселі 2018 р. підсвітив транзакційний підхід Трампа для його союзників. Саме тоді вперше на міжнародному рівні продемонструвалася різниця у баченні колективної оборони між США та європейськими державами. Емоційні погрози Трампа «йти власним шляхом» у разі невиконання фінансових зобов'язань та звернення до окремих лідерів (зокрема, Німеччини та Франції) створили дещо напружену атмосферу. Представники європейських країн сприйняли це не тільки як економічну вимогу, а й як виклик єдності Заходу та дипломатичному формату Альянсу. Заклик Трампа збільшити бюджети на оборону до 4-5% ВВП виглядав більше політичним жестом, аніж реальною пропозицією. У відповідь на це Меркель зазначила, що історично Німеччина не сприймає ідею великої кількості озброєння, а на думку Макрона така ціль потребує часу. Таким чином, реакція європейських лідерів свідчить про порушення довіри у трансатлантичному партнерстві, причиною чому і стала риторика Трампа. Його позиція продемонструвала відступ від колективістського підходу на користь індивідуалістського [80].

Трамнівський транзакційний підхід кардинально відрізнявся від дипломатичного стилю Джозефа Байдена, який позиціонував себе як лідера, здатного повернути США роль морального локомотиву західної єдності. На відміну від свого попередника, який тлумачив співпрацю як «угоду», Байден розглядав міжнародне партнерство як обов'язок, історично покладений на Захід. Його риторика спиралася на моральні ідеї про свободу, демократію та відповідальність, а також наголошувала на спільності інтересів НАТО та ЄС у протистоянні авторитарним режимам. У той час, як для Трампа НАТО слугувало засобом, важливість якого оцінюють у фінансовій площині, Байден бачив цей альянс основою колективної безпеки та своєрідним «моральним щитом». Саме тому на початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну він ініціював глобальну координацію союзників та прагнув об'єднати Європу проти агресора на санкційному фронті [54].

Показовим маркером риторики Джозефа Байдена стала його промова у Варшаві 26 березня 2022 р.. Однією з ключових рис його комунікаційного стилю є апеляція до історичної пам'яті та моральних імперативів. Наприклад, у своєму зверненні він ототожнює сучасний супротив України російській агресії і боротьбу Європи проти тоталітаризму у XX столітті (особливо приділяє увагу падінню Берлінського муру та поваленню радянського режиму). У такий спосіб Байден формує наратив циклічної боротьби за демократію: тоді це було визволення Східної Європи від радянського панування, а сьогодні – супротив російській агресії. Окрім цього, історичний контекст несе в собі символічне значення, адже президент США позиціонує Україну як державу, що продовжує боротися за свободу і демократію. Не останнє місце у риториці Байдена посідає тема колективної відповідальності. Допомогу Україні у боротьбі з російською агресією він подає як етичну норму цивілізованого демократичного світу, а не як прагматизм з економічної чи політичної точки зору [66].

Окремо варто відзначити колективістський підхід Байдена до міжнародних відносин. Увесь його виступ зосереджений на ідеї єдності демократичного світу на противагу автократії. При цьому Сполучені Штати він позиціонує не як домінантну силу, яка керує іншими державами, а як координатора зусиль союзників, що є рівними партнерами. У контексті протидії російській збройній агресії він зазначає, що Захід діє спільно і підкреслює провідну роль НАТО, ЄС та G7 у підтримці санкційного фронту. Таким чином, ключовою рисою комунікаційного стилю Байдена є мультилатералізм, адже він надає перевагу саме колективним діям, а не одностороннім [66].

Окрім цього комунікаційний стиль Байдена значно відрізняється від трампівського підходу. Свою позицію він доносить з дещо партнерською риторикою, на відміну від конфронтаційного стилю республіканського попередника. Байден дякує Польщі за допомогу українським біженцям, згадує

про «священний обов'язок» Сполучених Штатів захищати союзників по НАТО, таким чином підсилюючи наратив єдності [66]. Можна сказати, що його комунікаційний стиль ґрунтується на морально-ціннісній аргументації, історичних наративах та мультилатералістському підході. Особливого значення його риторика набуває під час російсько-української війни, коли стає символом демократичної єдності Заходу.

Порівнюючи риторику обидвох президентів, можна побачити докорінну відмінність у структурі політичної комунікації. Наративи Трампа є дещо індивідуалізованими та імпровізаційними, що робить його політику схожою на сферу бізнесу. Його підприємницький досвід проявляється у риторичі, де союзники є контрагентами, з якими можна торгуватися та змушувати платити більшу ціну. Натомість риторика Байдена спирається на ліберально-інтернаціоналістичну традицію: його промови акцентують на довірі, колективній відповідальності та моральному імперативі щодо підтримки України.

Окремо варто відзначити відмінність президентів Сполучених Штатів у ставленні до Росії та її ролі на міжнародній арені. У позиції Трампа нерідко простежується амбівалентність: офіційно підтримуючи санкції проти РФ, він публічно висловлював захоплення Путіним як сильним лідером. Ця риторична подвійність, яку Дайєрмонд визначає як «інституційну дезорієнтацію», викликала недовіру серед партнерів і ставило під сумнів роль США як лідера демократичного світу [38]. У свою чергу Байден навпаки чітко позначив Росію як агресора, який порушує норми міжнародного права. В основі його комунікаційної стратегії присутнє систематичне інформування громадськості і союзних держав, а також формування атмосфери довіри у межах НАТО [54].

Як зазначають дослідники, саме той факт, що Джозеф Байден був сильним лідером, здатним створити навколо себе атмосферу довіри та послідовності, став визначальним у формуванні єдності Заходу навколо України на початку повномасштабного вторгнення. Якби на той момент

президентом був Трамп, західна реакція на російську агресію не була б такою стрімкою та скоординованою. Негативну роль зіграла б ідея транзакційності та прагнення «угод» з боку лідера США [54]. Отже, можна зробити висновок, що президентська риторика є не просто засобом комунікації, а й каталізатором дій та реакцій міжнародної спільноти.

Під час другої каденції Дональда Трампа спостерігається продовження попередньої комунікаційної стратегії, яку дослідники зображають як транзакційну та егоцентричну [92]. Вимоги президента щодо відвищення оборонних витрат країн-членів НАТО до 5% ВВП підтверджують його прагнення перетворити альянс із ціннісно-орієнтованої політичної спільноти на економічну структуру. З одного боку, може здаватися, що його підхід є турботою про зміцнення обороноздатності Європи. Однак це, скоріше, є бажанням побудувати вертикальну модель відносин, де США будуть не рівним партнером, а патроном колективної безпеки. Надмірно жорсткі вимоги можуть бути використані Трампом для зниження зобов'язань США, де аргументом стане «недостатня» готовність союзників підтримувати необхідний рівень вкладення ресурсів [37].

Спостерігається тенденція поступового відходу Трампа від позиціонування НАТО як засобу стримування агресії та гарантії європейської безпеки. Його наративи щодо колективної оборони створюють враження, що альянс – це тягар, адже США «платять за чужу безпеку». Такий підхід підриває довіру – основу, на якій побудоване трансатлантичне партнерство. Неприпустимим є сам факт того, що президент США публічно ставить під сумнів зобов'язання за статтею V Північноатлантичного договору та допускає можливість перегляду членства США у НАТО. Сам альянс базується на гарантіях взаємного захисту, тому апріорі не може ефективно працювати без віри у непорушність цих обіцянок [37].

Таким чином, риторика американських президентів Дональда Трампа та Джозефа Байдена щодо міжнародних союзів і партнерства в контексті

російської збройної агресії проти України демонструє дві діаметрально протилежні зовнішньополітичні стратегії – транзакційну та колективно-ціннісну. Це не лише різниця у стилях політичної комунікації, а й у розумінні природи та цінності міжнародного партнерства. Риторика Трампа відображала його досвід як підприємця, тому він сприймав міжнародну співпрацю через призму економічних вигод. У свою чергу Байден спирався на цінності: мораль, колективізм, відповідальність, безпеку та демократію.

Комунікація Трампа, зокрема у соцмережах, нерідко апелювала до емоцій – образи, недовіри, обурення. Його наративи про те, що США «переплачують» у НАТО, сприймалися партнерами з обережністю, адже вони не знали, чого очікувати від цієї співпраці. Можна сказати, що прагматичний підхід Трампа перетворив союзництво на інструмент тиску, що і призвело до формування «інституційної неузгодженості» у зовнішній політиці Сполучених Штатів. Натомість Байден виступив речником морального лідерства. Його риторика щодо міжнародного партнерства включає в себе історичний контекст, акценти на цінностях, моралі тощо. Риторика Байдена відіграє ключову роль у консолідації суспільства, зокрема, у контексті російсько-української війни.

Отже, обидва президенти по-різному позиціонують США на міжнародній арені. Якщо Трамп більш сфокусований на національному інтересі та економічній вигоді, то Байден прагнув відновити роль Сполучених Штатів як гаранта міжнародної безпеки. У той час, як байденівська комунікація базувалася на багатосторонності і сприяла координації колективної оборони, то трампівська навпаки підривала довіру та створювала виклики для НАТО. Риторика Байдена підтверджує, що авторитетність президента вимірюється не лише у військовій чи економічній могутності, а й у здатності дипломатично впливати на партнерів. Саме тому під час російської агресії його комунікаційний підхід став підґрунтям західної єдності.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу проаналізувати динаміку президентських наративів на прикладі кейсу російсько-українського збройного конфлікту. У роботі було доведено, що риторика політичних лідерів, особливо у кризових умовах, виступає не лише комунікаційним засобом, а й одним із найважливіших інструментів стратегічного впливу на міжнародне середовище. У межах дослідження встановлено, що наративи президентів США одночасно виконують низку функцій: мобілізаційну, легітимаційну та прогностичну. Вони створюють рамки інтерпретації війни, пояснюють санкційні та військові рішення, формують суспільні уявлення про ті чи інші політичні події.

Динаміка наративів демонструє не лише перебіг подій, а й внутрішні зміни всередині держави, зокрема електоральні цикли, зміну пріоритетів адміністрацій (республіканської та демократичної) та різні контексти глобальної безпеки. Це свідчить про взаємозв'язок риторики із політичним середовищем США та вказує на необхідність аналізу президентських наративів у міждисциплінарному форматі. Застосовані методи – системний та комунікаційний підходи – дозволили розглядати наративи як складову цілісної політичної системи та суспільного простору.

Окрім цього, у роботі узагальнено еволюцію американської офіційної позиції щодо російсько-українського конфлікту від 2014 р. до повномасштабного вторгнення. Проаналізувавши американські дипломатичні ініціативи, санкційні обмеження та пакети військової допомоги, встановлено, що риторика президентів відображала практичні аспекти зовнішньої політики і формувала фреймінг майбутніх управлінських рішень. Також у дослідженні висвітлено роль стратегічних комунікацій Сполучених Штатів у формуванні міжнародної коаліції проти Російської Федерації та на підтримку України. Підтверджено, що саме через президентську риторику здійснювалося підсилення трансатлантичної єдності та мобілізація союзників по НАТО під

час активної фази російської збройної агресії. Таким чином, наративи стали одним із найважливіших інструментів, що формували міжнародну підтримку України і були не лише реакцією на події, а й механізмом впливу на міжнародних партнерів.

Варто зазначити, що наративи президентів Сполучених Штатів щодо російсько-української війни демонстрували різні ідеологічні пріоритети та відмінні моделі політичної комунікації. Між демократичною та республіканською адміністраціями простежувалися відмінності у засобах інтерпретації ролі США у його врегулюванні та в обґрунтуванні політичних рішень. Якщо Джозеф Байден будував свою риторику на морально-ціннісній основі, то наративи Дональда Трампа носили більш транзакційний та прагматичний характер. Риторика Барака Обама відзначилася прагненням уникати прямої конфронтації з Росією. У його наративах акценти були здебільшого на необхідності дипломатичних заходів та стримуванні агресії через санкційні обмеження. Таким чином, Обама сформував наратив обережного стримування, при цьому підкреслюючи роль США як провідної демократії. За каденції Байдена Сполучені Штати формували свій образ як морального лідера та координатора міжнародної коаліції, тоді як президентство Трампа відзначилось певним ізоляціонізмом та схильністю сприймати зовнішню політику через призму національної вигоди.

Риторика демократичної адміністрації будувалася навколо ідеї колективної безпеки та відповідальності демократичних держав за стримування авторитарних. Саме тому Байден визначав російську збройну агресію як загрозу всьому міжнародному порядку. Натомість наративи Трампа в цьому контексті мали зовсім іншу природу, адже сам політик був схильним до персоналізованої моделі політичної комунікації і використовував важливі зовнішньополітичні питання для підтвердження особистої лідерської ефективності.

Риторика президентів США не завжди повністю відповідала їхнім діям. Обама вибудовував образ США як демократичного та відповідального лідера, що прагне деескалації конфлікту. Водночас його риторика не завжди відображала дії: стратегічна стриманість та небажання прямої конфронтації з РФ призвели до того, що допомога Україні була вкрай обмеженою. Незважаючи на велику кількість моральних меседжів та декларативних сигналів, Байден був змушений діяти в умовах ескалації конфлікту, що дещо обмежувало його і змушувало діяти обережно у наданні зброї та прийнятті рішень. У випадку Трампа цей дисбаланс ще більш виражений: його персональні висловлювання йшли врозріз із офіційною риторикою його адміністрації щодо Росії.

Отримані результати мають наукове та практичне значення, адже дають можливість зрозуміти особливості зовнішньополітичної комунікації в кризових умовах та можуть використовуватись для подальших досліджень у сфері міжнародних відносин та політології. Враховуючи мінливість сучасного міжнародного середовища та велику кількість викликів, породжених російсько-українською війною, доцільним буде подальше дослідження питання президентських наративів у контексті міжнародної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Барак Обама впервые высказался о Майдане. URL: <https://from-ua.org/news/297726-barak-obama-vpervie-viskazalsya-o-maidane.html>
2. Вергун О. Влада та дискурс у соціальній та політичній теорії: дослідницька програма М. Фуко / О. Вергун // Наукові записки НаУКМА. 1999. Т. 12 : Політологія. С. 17-24. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/243fd1eb-7c6c-4f40-aa6f-cfc752fca98c>
3. Віце-президент США: влада України в першу чергу відповідальна за зниження напруженості. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/25268680.html>
4. Залужний: Ситуація зайшла у глухий кут, було помилкою сподіватися на виснаження Росії. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/11/2/7426819/>
5. Заступник держсекретаря США Вікторія Нуланд прийшла на Євромайдан і роздає хліб мітингувальникам, а Беркуту – печиво. *ZN.ua*. URL: https://zn.ua/ukr/UKRAINE/zastupnik-derzhsekretarya-ssha-viktoriya-nuland-priyshla-na-yevromaydan-i-rozdaye-hlib-mitinguvalnikam-a-berkutu-pechivo-133657_.html
6. Зміст системного підходу до вивчення політики. URL: <https://studies.in.ua/mpd-ekzamen/3142-zmst-sistemnogo-pdhodu-do-vivchennya-poltiki.html>
7. Кулик В. М. Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки. – “Критика”, Київ, 2010. URL: <https://ipiend.gov.ua/publication/volodymyr-kulyk-dyskurs-ukrainskykh-medij-identychnosti-ideolohii-vladni-stosunky/>
8. Мицюк М. (2024). Типологія та функції сучасних медійних наративів російсько-української війни. *Folia Philologica*, 7, 30–38, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2024/7/4>

9. Модель Цветана Тодорова (нарративна). URL: https://studwood.net/598064/sotsiologiya/model_tsvetana_todorova_narativna
10. Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. – Київ : Світогляд, 2005. URL: <https://ipiend.gov.ua/publication/nahorna-l-p-politychna-mova-i-movna-polityka-diapazon-mozhlyvostej-politychnoi-linhvistyky-2/>
11. НАТО в часи Трампа. Чи можуть США вийти з альянсу і чим це загрожує. *РБК – Україна*. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/nato-chasi-trampa-chi-mozhut-ssha-viyti-alyansu-1735288556.html>
12. Нуланд запевнила, що США не фінансували Майдан: «було нуль підтримки». *ТСН*. URL: <https://tsn.ua/politika/nulanda-zapevnila-scho-ssha-ne-finansuvali-maydan-bulo-nul-pidtrimki-353819.html>
13. Оприлюднена декларація «нормандської четвірки». *РБК – Україна*. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/obnarodovana-deklaratsiya-normandskoy-chetverki--12022015122700>
14. Переговори в Женеві. *DW*. URL: <https://www.dw.com/uk/%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8-%D0%B2-%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D1%96-%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8-%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B8-%D0%B2%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%81%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97/a-17576607>
15. Піарник Пол Манафорт: між Януковичем та Трампом. *BBC News*. URL:

https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2016/08/160808_manafort_ukraine_yanukovych_vc

16. Порошенко зустрівся із Трампом. *BBC News*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-40345213>

17. Посол США в Україні проти застосування сили до Євромайдану. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/25185060.html>

18. Почепцов Г. Г. Наратив як інструментарій: від літературознавства до боротьби з тероризмом. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/pocheptsov_naratyv.pdf

19. Сенатори США передали Майдану підтримку своєї країни. *Interfax Ukraine*. URL: <https://interfax.com.ua/news/political/181956.html>

20. Стівен Пайфер: Ющенко зробив демократію єдиною системою в Україні. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1962005.html>

21. США ввели нові санкції проти Росії. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2014/07/16/7024245/>

22. США виступають за мирне й демократичне врегулювання політичних проблем в Україні – В.Нуланд. *УКРІНФОРМ*. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/1605182-ssha_vistupayut_za_mirne_y_demokratichne_vregulyuvannya_politichnih_proble_m_v_ukraini_vnuland_1899808.html

23. Теоретичні засади аналізу політичних наративів як засобу дослідження політичного дискурсу. *Віче*. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/2014/>

24. Тихоненко І. В. 2023. Україна у зовнішньополітичній стратегії США за адміністрації Дж. Байдена: концептуальний вимір. *Політичне життя*. (Бер 2023), 74-81. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2023.1.10>

25. Ткаченко О. В. Міжнародні санкції як чинник реалізації національних інтересів України (в контексті збройної агресії Російської Федерації). *Безпека держави*. – 2024. – Вип. 1 (3). – С. 99-104. URL: <https://sts.nangu.edu.ua/article/view/309960/301339>

26. Трамп про Крим: «Чи не був Обама надто м'яким із Росією?». *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-38983512>
27. Allison R., Averting Acute Escalation in Russia's War Against Ukraine, *International Affairs*, Vol. 101, Issue 5, 2025, pp. 1769–1791. DOI: <https://doi.org/10.1093/ia/iaaf137>
28. Annual Report. Congressional Research Service. Library of Congress. Fiscal year 2020. URL: <https://sgp.fas.org/crs/>
29. Barack Obama: no cold war over Crimea. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/world/2014/mar/26/obama-no-cold-war-crimea>
30. Biden Signs Lend-Lease Act to Supply More Security Assistance to Ukraine. *U.S. Department of War*. URL: <https://www.war.gov/News/News-Stories/Article/Article/3025302/biden-signs-lend-lease-act-to-supply-more-security-assistance-to-ukraine/>
31. Biden's Rhetoric on Ukraine Has Been Quite Moderate. Here's What That Means. *RAND*. URL: <https://www.rand.org/pubs/commentary/2022/01/bidens-rhetoric-on-ukraine-has-been-quite-moderate.html>
32. Bilateral Security Agreement Between the United States of America and Ukraine. *The White House*. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2024/06/13/bilateral-security-agreement-between-the-united-states-of-america-and-ukraine>
33. Cameron G Thies. 2009. Role Theory and Foreign Policy. URL: https://www.researchgate.net/publication/228985348_Role_Theory_and_Foreign_Policy
34. Campbell, David. 2009. Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1998. URL: https://www.researchgate.net/publication/215570278_Writing_Security_United_States_Foreign_Policy_and_the_Politics_of_Identity

35. Conflict in Ukraine: A timeline (2014 – eve of 2022 invasion). *House of Commons Library*. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9476/>
36. Crimean Declaration of the USA. URL: <https://ppu.gov.ua/en/press-center/crimean-declaration-of-the-usa/>
37. «Delinquent» and «obsolete»: Trump’s rhetoric threatens transatlantic stability of NATO. *Medill on the hill*. URL: <https://medillonthehill.medill.northwestern.edu/2025/02/delinquent-and-obsolete-trumps-rhetoric-threatens-transatlantic-stability-of-nato/>
38. Deyermund R. The Trump presidency, Russia and Ukraine: explaining incoherence. *International Affairs*, Vol. 99, Issue 4, pp. 1595-1614. DOI: <https://doi.org/10.1093/ia/iiaad120>
39. Dhanani S., McBrien T., 2022. A Tale of Two Strategies: Comparing the Biden and Trump National Security Strategies. *Lawfare*. URL: <https://www.lawfaremedia.org/article/tale-two-strategies-comparing-biden-and-trump-national-security-strategies>
40. Diplomatic and Mediation Efforts in Russia-Ukraine Conflict. *Trends research & advisory*. URL: <https://trendsresearch.org/insight/diplomatic-and-mediation-efforts-in-russia-ukraine-conflict/>
41. Do Election Cycles Matter for Foreign Policy? A Case Study of U.S. Normalizing Relations with Former Adversaries. *The Korean Journal of Defense Analysis* Vol. 33, No. 4, December 2021, 579–596 DOI: <https://doi.org/10.22883/kjda.2021.33.4.002>
42. Donald J.Trump B X. URL: <https://x.com/realDonaldTrump/status/1016633811378073602>
43. Election 2024: Joe Biden Makes the Case for Ukraine Aid. *Council on Foreign Relations*. URL: <https://www.cfr.org/blog/election-2024-joe-biden-makes-case-ukraine-aid>
44. Exclusive: Trump handed plan to halt US military aid to Kyiv unless it talks peace with Moscow. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/world/us/trump->

[reviews-plan-halt-us-military-aid-ukraine-unless-it-negotiates-peace-with-2024-06-25](#)

45. Fact Sheet: President Donald J. Trump Declares National Emergency to Increase our Competitive Edge, Protect our Sovereignty, and Strengthen our National and Economic Security. *The White House. Washington.* URL: <https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/04/fact-sheet-president-donald-j-trump-declares-national-emergency-to-increase-our-competitive-edge-protect-our-sovereignty-and-strengthen-our-national-and-economic-security/>

46. FACT SHEET: U.S. Assistance to Ukraine. *The White House.* URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/11/21/fact-sheet-us-assistance-ukraine>

47. Giumelli, F. A Comprehensive Approach to Sanctions Effectiveness: Lessons Learned from Sanctions on Russia. *Eur J Crim Policy Res* 30, 211–228 (2024). <https://doi.org/10.1007/s10610-024-09585-x>

48. Here's How Much Aid the United States Has Sent Ukraine. *Council on Foreign Relations.* URL: <https://www.cfr.org/article/how-much-us-aid-going-ukraine>

49. How Trump backed away from promising to end the Russia-Ukraine war in 24 hours. *AP News.* URL: <https://apnews.com/article/trump-russia-ukraine-war-633a216d0506c82353fc7745b69c0fe0>

50. How Trump's rhetoric about Zelenskyy and Putin has evolved, in his own words. *PBS News.* URL: <https://www.pbs.org/newshour/world/how-trumps-rhetoric-about-zelenskyy-and-putin-has-evolved-in-his-own-words>

51. Ivasechko O., Lopushanskyi R. US military assistance to Ukraine in countering Russia's armed aggression in 2014–2023. *Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies*, 2023, 49, 259–269. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.49.32>

52. Joint Statement on the U.S.-Ukraine Strategic Partnership. *The White House.* URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2021/09/01/joint-statement-on-the-u-s-ukraine-strategic-partnership/>

53. Jones, Michael D., Mark K. McBeth, Elizabeth A. Shanahan, eds. Narratives and the Policy Process: Applications of the Narrative Policy Framework. Montana State University Library, 2022. URL: <https://scholarworks.montana.edu/items/46690eef-9947-4595-8e3d-2a7695851754>
54. Kaarbo J., Oppermann K., Beasley R. What if? Counterfactual Trump and the Western Response to the War in Ukraine. International Affairs, Vol. 99, Issue 2, pp. 605-624, 2023. DOI: <https://doi.org/10.1093/ia/iad030>
55. Kerry's Statement on Ukraine. URL: https://web.archive.org/web/20201102220324/https://www.nytimes.com/2013/12/11/world/europe/kerrys-statement-on-ukraine.html?_r=0
56. Menshenina A. Economic Sanctions as a Foreign Policy Tool in the Light of Russia's War Against Ukraine. — Hayk. журн. ПІУ ім. М. П. Драгоманова, 2022. DOI: <https://doi.org/10.31392/PNSPD.V22I32.1291>
57. Miskimmon, Alister, Ben O'Loughlin, Laura Roselle. Strategic Narratives: Communication Power and the New World Order. Routledge, 2013. URL: https://www.routledge.com/Strategic-Narratives-Communication-Power-and-the-New-World-Order/Miskimmon-OLoughlin-Roselle/p/book/9780415721882?srsId=AfmBOop9unCsPrCMH-pu_K3k1GG3EU5HgBYg1xTF3yxdLBkt3j2fpmaP
58. National Security Strategy, 2022. The White House. Washington. *The White House*. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf>
59. Nephew R. Evaluating the Trump Administration's Approach to Sanctions: Case Russia. — Columbia SIPA, Center on Global Energy Policy, February 2020. URL: <https://www.energypolicy.columbia.edu/wp-content/uploads/2020/02/Russia-sanctions-commentary-final-2.11.20.pdf>
60. Pashkov V. The Donald Trump Factor and US-Ukrainian Relations (2017-2020): From Strategic Friendship to Cold Partnership. Vol. 22, Issue 1 (2024), pp. 175–202. DOI: <https://doi.org/10.47459/lasr.2024.22.7>

61. Peter E. Harrell, Has the US Reached «Peak Sanctions»? Carnegie Endowment for International Peace, 2024. *Brookings*. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2024/05/20240528_ES_Sanctions_Harrell_Final.pdf

62. President Biden: What America Will and Will Not Do in Ukraine. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2022/05/31/opinion/biden-ukraine-strategy.html>

63. Remarks by President Biden Announcing Response to Russian Actions in Ukraine. *The White House*. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/02/22/remarks-by-president-biden-announcing-response-to-russian-actions-in-ukraine>

64. Remarks by President Biden at the 2021 Virtual Munich Security Conference. *The White House*. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/02/19/remarks-by-president-biden-at-the-2021-virtual-munich-security-conference/>

65. Remarks by President Biden on Russia's Unprovoked and Unjustified Attack on Ukraine. *The White House*. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/02/24/remarks-by-president-biden-on-russias-unprovoked-and-unjustified-attack-on-ukraine/>

66. Remarks by President Biden on the United Efforts of the Free World to Support the People of Ukraine. *The White House*. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/26/remarks-by-president-biden-on-the-united-efforts-of-the-free-world-to-support-the-people-of-ukraine/>

67. Remarks by President Trump at Press Conference After NATO Summit. *The White House*. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-press-conference-nato-summit-brussels-belgium/>

68. Remarks by President Trump in Press Conference. *The White House*. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-press-conference-3/>
69. Rolf J. N. Donald Trump's Jacksonian and Jeffersonian foreign policy. *Policy Studies*, Vol. 42, Issue 5-6 (2021). DOI: <https://doi.org/10.1080/01442872.2021.1934431>
70. Rosefelde, S. Impairing Globalization: The Russo-Ukrainian War, Western Economic Sanctions and Asset Seizures. *J. Risk Financial Manag.* 2024, 17, 402. <https://doi.org/10.3390/jrfm17090402>
71. Russia rebukes Trump administration for selling weapons to Ukraine. URL: <https://www.axios.com/2018/01/05/russia-rebukes-trump-administration-for-selling-weapons-to-ukraine-1515110819>
72. Shatha Haiyf Qaiwer, 2024. Retelling stories in political discourse: the recurrence of self-narratives in Obama's speeches. DOI: <https://doi.org/10.1080/23311983.2024.2433828>
73. Snytko O. (2020). Стратегічні наративи у системі механізмів протидії інформаційним впливам. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика, (40), 99-118. URL: <https://apultp.knu.ua/index.php/APULTP/article/view/83>
74. Sokolshchik L. M. Year One of the Biden Administration: U.S. Foreign Policy Towards Russia. Vol. 15, Issue 1, 2023. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/18793665231170639>
75. Statement by the President on Ukraine. *The White House*. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/03/20/statement-president-ukraine>
76. Steblyna N.O. 2019. Наратив у царині політичних комунікацій: підходи до вивчення у найбільш цитованих статтях із бази даних Web of Science. *Політичне життя*. 3 (Жов 2019), 95-100. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2019.3.15>

77. Stefan Iversen, 2014. Narratives in Rhetorical Discourse. The Living Handbook of Narratology. URL: <https://www-archiv.fdm.uni-hamburg.de/lhn/node/117.html>
78. The Geneva (dis)agreement on Ukraine. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2014-04-24/geneva-dis-agreement-ukraine>
79. Trump again mulls Russia sanctions as Ukraine peace remains elusive one week after Alaska summit. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/world/2025/aug/23/trump-again-mulls-russia-sanctions-as-ukraine-peace-remains-elusive-one-week-after-alaska-summit>
80. Trump claims NATO victory after ultimatum to go it alone. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/article/world/trump-claims-nato-victory-after-ultimatum-to-go-it-alone-idUSKBN1K136H/>
81. Trump lashes out on Twitter after being criticized for congratulating Putin. *ABC News*. URL: <https://abcnews.go.com/Politics/trump-lashes-twitter-criticized-congratulating-putin/story?id=53910929>
82. Trump on Russia: His Strategy Documents vs. His Meeting with Putin. URL: <https://www.csis.org/analysis/trump-russia-his-strategy-documents-vs-his-meeting-putin>
83. Trump ready for 'phase two' of Russia sanctions over Ukraine conflict. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/trump-ready-phase-two-russia-sanctions-over-ukraine-conflict-2025-09-07/>
84. Trump says Ukraine willing to negotiate, Russia 'ready for peace'. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/trump-halts-all-us-military-aid-ukraine-white-house-official-says-2025-03-04>
85. Trump's senseless capitulation to Putin is a betrayal of Ukraine—and terrible dealmaking. *European Council on Foreign Relations*. URL: <https://ecfr.eu/article/trumps-senseless-capitulation-to-putin-is-a-betrayal-of-ukraine-and-terrible-dealmaking/>

86. Turning Sanctions into Reparations: Lessons for Russia/Ukraine. Harvard International Law Journal, 2023. URL: <https://journals.law.harvard.edu/ilj/2023/01/turning-sanctions-into-reparations-lessons-for-russia-ukraine/>
87. U.S. tells Russia it wants 'verifiable, credible, meaningful de-escalation'. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/world/us-tells-russia-it-wants-verifiable-credible-meaningful-de-escalation-2022-02-15/>
88. U.S. urges de-escalation over Ukraine, offers Russia diplomatic path. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/us-urges-de-escalation-over-ukraine-offers-russia-diplomatic-path-2022-01-27/>
89. Ukraine, Russia and the U.S. Policy Response. *Brookings*. URL: <https://www.brookings.edu/articles/ukraine-russia-and-the-u-s-policy-response/>
90. US would help assure Ukraine's security in a peace deal, Trump tells Zelenskiy. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/us-would-help-assure-ukraines-security-peace-deal-trump-tells-zelenskiy-2025-08-19/>
91. Victory in Ukraine Starts with Addressing Five Strategic Problems. URL: <https://www.csis.org/analysis/victory-ukraine-starts-addressing-five-strategic-problems>
92. Vyas A. Transactional Diplomacy and the Russia-Ukraine Conflict: A U.S. Foreign Policy Shift During the Trump Era, 2025. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5223629
93. White House. Memorandum of Telephone Conversation: Telephone Call with President Zelenskyy of Ukraine (July 25, 2019). Washington, 2019.
94. Yanukovych Tells U.S. Envoy He Supports Constitutional Reform. *Radio Free Europe. Radio Liberty*. URL: <https://www.rferl.org/a/ukraine-constitution-nuland-yanukovych-protests/25255757.html>